Ազգ

Azg
armenian daily

Մայիս
26
Չորեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 98 (349)
գինը՝ 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Թուրքիա

Բինգյոլում սպանվեցին 35 թուրքեր

Վարչապետի պաշտոնակատար Էրդալ Ինյոնյուի կատարած հայտարարությունից ընդամենը մի քանի ժամ հետո, որի ընթացքում վերջինս ծանուցել էր, թե Թուրքիան ներում է շնորհում քրդական բանվորական կուսակցության (PKK) այն անդամներին, ովքեր անմիջական մասնակցություն չեն ունեցել «ահաբեկչական» գործողություններին, Թուրքիայի հարավարեւելյան քրդաբնակ շրջաններում, մասնավորապես Բինգյոլի մոտ, PKK-ի մարտիկներն իրականացրեցին դիվերսիոն գործողություն, որի հետեւանքով սպանվեց 35 մարդ, մեծ մասամբ թուրքական բանակի զինվորներ, որոնց տեղափոխող ավտոբուսի դեմ էր ուղղված գործողությունը:

Դեպքից անմիջապես հետո առաջինը հայտարարություն արեց ներքին գործոց նախարար Մեհմեթ Աղազին ասելով, թե PKK-ն օգտագործեց մարտ ամսից ի վեր շարունակվող հրադադարը: Ավելի ուշ հայտարարությամբ հանդես եկավ նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը, որ դատապարտելով կատարված հարձակումը, սպառնաց պատժել «թուրք ժողովրդի ու պետության անդորրը խանգարողներին»: Երեկոյան հրապարակվեց նաեւ PKK-ի պետ Աբդուլլահ Օջալանի հայտարարությունը, որ պատահածը ոչ թե խախտում է թուրքական պետության ու նրա դեմ ազատագրական պայքար մղող PKK-ի միջեւ հաստատված հրադադարի, այլ պարզապես «քուրդ մարտիկների օրինական ինքնապաշտպանության» արտահայտություն, քանի որ, ըստ նրա, թուրք զինվորները վերոհիշյալ շրջան չէին եկել բարեկամական նպատակներով:

Ճակատ

Ղարաբաղի հարավն ու հյուսիսը կրկին հրետակոծվում են

Չնայած մայիսի 24-ին Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը հայտարարել էր, թե մայիսի 25-ից սկսած ադրբեջանական կազմավորումները հրադադար են հայտարարում, երեկ եւ նախորդ գիշեր Լեռնային Ղարաբաղի հարավային եւ արեւելյան սահմանները կրկին կարճատեւ հրետակոծության են ենթարկվել: Կրակի տակ են հայտնվել նաեւ դեպի պաշտպանական դիրքերը տանող ճանապարհները: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ: Նախնական տվյալներով, հայկական կողմից զոհեր չկան: Այս անգամ եւս ԼՂՀ պաշտպանության բանակը ձեռնպահ է մնացել պատասխան գործողություններից: Նույն տեղեկությունները հաստատում է նաեւ Մնացի գործակալությունը, վկայակոչելով ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի պետվարչությունը: Միաժամանակ տեղեկություններ կան, որ շարունակվում են ադրբեջանական բանակի մարտական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի կուտակումները Ֆիզուլու, Ջեբրայիլի եւ Ղուբաթլիի շրջաններում, ինչպես նաեւ Մարտակերտի շրջանի հյուսիսում:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե մայիսի լույս 25-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան Ղարաբաղի տարածքից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել է Մարտակերտ շրջկենտրոնը: Զոհերի մասին տեղեկություններ չեն հաղորդվում: «Ազգ»

Սահմաններում կարճատեւ գնդակոծություններ

Մայիսի 24-ի երեկոյան եւ լույս 25-ի գիշերը Ադրբեջանի Թովուզի շրջանի տարածքից կարճատեւ գնդակոծության են ենթարկվել Տավուշի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Այս մասին հաղորդում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից: Միաժամանակ Նախիջեւանի տարածքից գնդակոծվել են նաեւ Սիսիանի շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Երկու դեպքում էլ մեր կողմից զոհեր չեն եղել: Ըստ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության, երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի տարածքից գնդակոծվել են Գեդաբեկի եւ Ղուբաթլիի սահմանամերձ բնակավայրերը: Զոհերի եւ ավերածությունների մասին տեղեկություններ չկան: «Ազգ»

«Հերթական խաղաղական հնարքը»

Հայաստանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մշտական ներկայացուցիչ Մանվել Սարգսյանը «Ադրբեջանի հերթական խաղաղական հնարք» անվանեց մայիսի 24-29-ը բոլոր ճակատներում կրակը դադարեցնելու Բաքվի որոշումը: Երեկ ԻՖ-ին տված հարցազրույցում Մ. Սարգսյանն ասաց, որ «այդ հնարքը» կապված է եռակողմ նախաձեռնության շուրջ բարձրացված «խաշ շուկի» հետ: ԻՖ

Կարգավորում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԱԿ-Ի ԲԱՆԱՁԵՎԻՆ ԿՈՂՄ, ԻՍԿ ԵՌԱԿՈՂՄ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅԱ՞ՆԸ: ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԱՅՍՕՐ, ԺԱՄԸ 12-ԻՆ

Երեկ Հայաստանի նախագահի խնդրանքով տեղի ունեցավ հեռախոսազրույցային հանդիպում Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հետ: Ռուսաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունից մեզ հայտնեցին, որ Ելցին-Տեր-Պետրոսյան հանդիպման ժամանակ քննարկվեցին երկկողմ հարաբերություններին նվիրված մի շարք հարցեր, ինչպես նաեւ հայացքներ փոխանակվեցին ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման խնդրի շուրջ: Երկու նախագահներն էլ հանդես եկան ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի թիվ 822 բանաձեւի անհապաղ ու անխտիր կատարման կողմ: Դրական գնահատական տվեց նաեւ Ռուսաստանի եւ խաղաղ նախաձեռնության մյուս մասնակիցների հետեւողական ջանքերին: Երկուստեք համաձայնություն հայտնվեց արյունահեղության արագ դադարեցման եւ վիճելի հարցերը միմիայն խաղաղ միջոցներով լուծելու կապակցությամբ: Հանդիպման ժամանակ քննարկվեցին նաեւ Հայաստանում տեղակայված ռուսական զորքերի բազավորման սկզբունքով հնարավոր տեղափոխումը համընդհանուր կրճատման սահմաններում:

Միեւնույն ժամանակ, հանդիպումից հետո Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, մեկնաբանելով մեկժամյա հանդիպման արդյունքները, նշեց, թե Ռուսաստանն ու Հայաստանը հակված են կատարելու ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի Լեռնային Ղարաբաղին նվիրված բանաձեւն իր ողջ ծավալով: Այդ մասին մեզ հաղորդեց «Ինտերֆաքս» գործակալությունը, նշելով նաեւ, թե Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հայտարարեց, որ Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի կրակի դադարեցման նախաձեռնությունը ընդամենը Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների նախաձեռնության պատասխանն է, որի զինված ուժերը, Հայաստանի նախագահի խոսքերով, արդեն 15 օր է ձեռնպահ են մնում զինված գործողություններից:

Մեզ հայտնի դարձավ, որ նախագահների հանդիպմանը հայկական կողմից ներկա են եղել պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը, հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանը եւ նախագահի ազգային անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդական Աշոտ Մանուչարյանը: Ռուսական պատվիրակության կազմում են եղել փոխվարչապետ Սերգեյ Շախրայը, արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը եւ պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը:

Մոսկվայում տարվող հանդիպմանը զուգահեռ Հայաստանի արտգործնախարարությունը շարունակել է իր խորհրդակցությունները Երեւանում գտնվող Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանությունների հետ:

Վերադառնալով Մոսկվայից, երեկ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը մասնակցեց ՀՀ Գերագույն խորհրդի փակ նիստին, որտեղ քննարկվում էր 3+1 նախաձեռնության պատասխանը: Գխ պատգամավոր, նախագահի հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Դավիթ Շահնազարյանը պատգամավորներին ծանոթացրեց ներկայացված փաստաթղթերի բովանդակությանը, իսկ հետո դրանց քաղաքական գնահատականով ու հատուկ հաղորդմամբ ելույթ ունեցավ ՀՀ նախագահը: Նիստի ընդմիջմանը մեզ հաջողվեց հարցնել Հայաստանի նախագահին, թե որն է լինելու մեր պատասխանը: Պրն. Տեր-Պետրոսյանն ասաց, թե իր պատասխանն արդեն պատրաստ է, եւ այն կհրապարակվի այսօր, մայիսի 26-ին, ժամը 12-ին: Ա. Հ.

Երեւան

Միջնորդության դեմ բողոքը շարունակվում է

Երեկ Ազատության հրապարակում տեղի ունեցավ Հայ հեղափոխական դաշնակցության կազմակերպած հանրահավաքը, որի մոտ 10 հազար մասնակիցները դարձյալ իրենց բողոքն էին արտահայտում ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված ռուս-թուրք-ամերիկյան եռակողմ միջնորդության եւ հատկապես դրանում Թուրքիայի մասնակցության դեմ: Կազմակերպիչները հիմնականում նույնն էին, ինչ չորս օր առաջ՝ մայիսի 21-ին Հայաստանում ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի դեսպանատների առջեւ կազմակերպված բողոքի ցույցերի ժամանակ՝ «Ցեղասպան Թուրքիան չի կարող անաչառ միջնորդ լինել», «Հայ ժողովուրդը սկզբունքորեն դեմ է ցանկացած միջնորդության, որին մասնակցում է նաեւ Թուրքիան» եւ այլն: Եռակողմ միջնորդությունը բացահայտորեն Թուրքիայի ծրագիրն է եւ ընդգծված ադրբեջանամետ, կամ, այլ կերպ ասած, դավադրություն է հայության դեմ, ուստի հայ ժողովուրդը, Հայաստանի իշխանություններն ու ընդդիմությունը պետք է միասնական բռունցք դառնան՝ միահամուռ ոչ անելու հայության շահերը ոտնահարող այս որոշմանը. սա էր հավաքի ընդհանուր ոգին:

ՀՅԴ-ի բողոքին միացան նաեւ ԱԻՄ-ը, ՀՀԿ-ն եւ այլ կուսակցություններ: Այստեղ խոսվեց ոչ միայն միջնորդությանը Թուրքիայի մասնակցության, այլեւ բուն փաստաթղթի մասին: Ոչ ոք բացարձակապես հրավունք չունի վճռել, թե որտեղով պետք է անցնի Ղարաբաղ-ադրբեջանական ռազմաճակատի գիծը, բացի Ղարաբաղի զինված ուժերից, եւ եթե ԼՂՀ անվտանգության շահերը թելադրում են ռազմական գործողություններ իրականացնել այս կամ այն տարածքում, որեւէ փաստաթուղթ չի կարող ազդել գործողությունների վրա, պնդեցին հանրահավաքում: Խոսվեց նաեւ այն մասին, որ ընդամենը մի քանի օր առաջ Հայաստանի առաջին փոխարտգործնախարար Ժիրայր Լիպարիտյանը հայտարարեց, թե Հայաստանը կարող է պատրաստվել իրականացնել փաստաթղթի միայն այն կետերը, որոնք վերաբերում են Հայաստանին, այնուամենայնիվ փաստաթղթում չկա որեւէ կետ, որը վերաբերի Հայաստանին եւ չվերաբերի Ղարաբաղին:

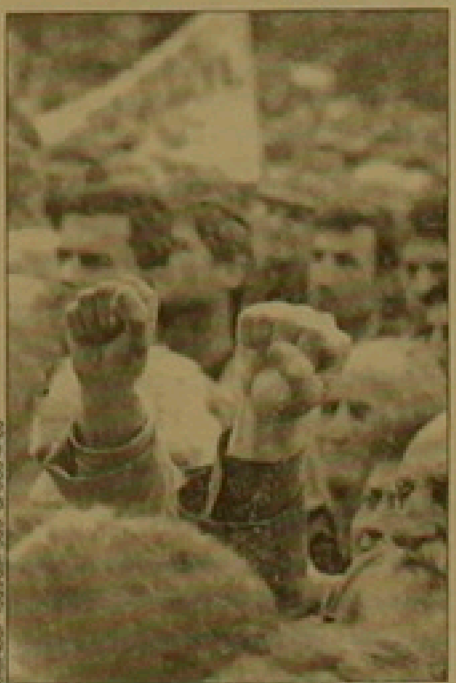

Այնուհետեւ հանրահավաքի մասնակիցների անունից ընդունվեց հանրապետության նախագահին եւ Գերագույն խորհրդին ուղղված մի ուղերձ, որով, հաշվի առնելով վերը շարադրվածը, վերջիններից պահանջում էր «Ցուցաբերել հաստատակամ ու ինքնուրույն դիրքորոշում եւ ոչ ասել յուրաքանչյուր միջնորդական նախաձեռնության, որը վտանգում է հայոց Արցախ աշխարհի գոյությունը եւ հետամուտ է միակողմանի զիջումների, մերժել ղարաբաղյան հակամարտության հանգուցալուծման գործընթացում Թուրքիայի որպես կանխակալ եւ հակահայ կեցվածք ցուցաբերող պետության որեւէ մասնակցություն»: Երեկ բողոքի ցույցեր անցկացվեցին ոչ միայն Հայաստանում: Մոսկվայի հայ համայնքը պատել էր Մոսկվայում Թուրքիայի դեսպանատունը եւ դեսպանին հանձնել միջնորդությանը Թուրքիայի մասնակցությունը բացառող ուղերձ:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Իրանյան կառավարության բանբերը երեկ պաշտոնապես ընդունեց, թե իրանական օդուժը 6 ինքնաթիռներով առավոտյան ռմբակոծել է Բաղդադի հյուսիսում գտնվող Իրանի «ժողովրդի մոջահեդներ» ապստամբ կազմակերպության կենտրոնները:

Աշխարհ

Իսլամական 51 երկրներ դեմ են Բոսնիայում նոր նախաձեռնությանը

ՄԱԿ-ում 51 իսլամական երկրների ներկայացուցիչները համատեղ հայտարարություն ստորագրեցին Բոսնիայում Մ. Նահանգների, Ռուսաստանի եւ Արեւմտյան Եվրոպայի կողմից ծրագրված նոր նախաձեռնության դեմ, որը հրաժարվում է ռազմական միջամտությունից: Հայտարարությունը քննադատում է մշակված նոր քաղաքականությունը, որ ձգտում է բազմազգ ուժերով անվտանգության գոտիներ ստեղծել իսլամների համար, «փոխանակ պատժելու սերբական ագրեսիան»:

Ձերբակալություններ եւ բախումներ ՀԱՀ-ում

Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետությունում տեղի ունեցող բազմակուսակցական բանակցությունները ընդհատվեցին, երբ Համաաֆրիկյան կոնգրես սեւամորթ կազմակերպության ներկայացուցիչները դուրս եկան ժողովասրահից, բողոքելով նախորդ գիշեր կուսակցության 200 անդամների բնակարանների ապօրինի խուզարկման եւ բազմաթիվ պատասխանատուների ձերբակալման դեմ: Երկրի տարբեր շրջաններում եւ հատկապես Յոհանեսբուրգի մոտ գտնվող Քեյլահոմ սեւամորթների բնակավայրում արյունալի բախումներ սկսվեցին կառավարական ուժերի ու տեղի երիտասարդների միջեւ, որոնց հետեւանքով սպանվեց 11 սեւամորթ: Բազմաթիվ քաղաքներում սեւամորթ պատանիները փողոցներում ու հրապարակներում վառվող անիվներից բարիկադներ են սարքել, սպասելով նոր բախումների:

ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանում

Բրյուսելում մայիսի 25-ին բացված ՆԱՏՕ-ի ռազմական պլանավորման կոմիտեի եւ միջուկային պլանավորման խմբի գարնանային նստաշրջանի ուշադրության կենտրոնում են նախկին Հարավսլավիայի ճգնաժամը եւ դրա կարգավորմանը Հյուսիսատլանտյան դաշինքի մասնակցության հեռանկարները Վաշինգտոնում վերջերս ձեռք բերված համաձայնությունների լույսով: Նախարարների քննարկելիք մյուս խնդիրն առնչվում է ռազմական ծախսերի կայունացմանը: Այն ծագել է «Արեւելքից բխող սպառնալիքի» վերացումից հետո մի շարք Արեւմտյան երկրներում դրանց արագ կրճատման հետեւանքով: ՆԱՏՕ-ի փորձագետների կարծիքով, եթե այդ միտումին վերջ չդրվի, այն կարող է ապագայում հարցականի տակ դնել Հյուսիսատլանտյան դաշինքի միասնական պաշտպանության արդյունավետությունը: Միջուկային պլանավորման խմբի անդամները կքննարկեն Եվրոպա աշխարհամասում միջուկային սպառազինությունների բնագավառում ստեղծված իրավիճակը: Սպասվում է, որ հիմնական ուշադրությունը կհասկացվի ԱՊՀ-ում նման սպառազինությունների միասնական վերահսկման պահպանման խնդրին, ինչպես նաեւ դրանց տարածման վտանգին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԴԻՄԱԿՆԵՐԸ ՀԱՆԵ՞Լ ԵՔ, ՊԱՐՈՆԱՅՔ

«Ամեն բան հանճարեղ է»: Հաճելի է, երբ խերը վերջապես կոչվում են իրենց անուններով: Թե չէ անընդհատ կողմերն էին [illegible]: Մի կողմից բոլորն էլ հասկանում են, թե ինչն ինչոց է, մյուս կողմից՝ ԵԱՀԽ-ն, Հռոմը, Մինսկը, Ելցինը, Նազարբաեւը: Թեեւ, իհարկե, նույնպես հասկանալի է՝ անհրաժեշտաբար վարժեցրին, ծվեցին կարկիններով, որպեսզի անմիջապես «փսխելու ռեֆլեքս» չառաջանա: Որպեսզի վրա չհասնի ինչպես ամպրոպը պարզ երկնքից. ահա եւ «եռակողմ նախաձեռնությունը»: Ամենեւին էլ անգամ ոչ թե «ահա», այլ կարծես թե տարբերակներից մեկը, դե, ինչպես ԵԱՀԽ-ն, Հռոմը, Մինսկը եւ այլն, բայց... Բայց մի կողմից բանեցվում է «հաշտվողական տարբերակը», որը նշանակում է՝ «աչք ունեցողը կտեսնի»: Մյուս կողմից՝ երբ «դիմակները հանված են», եւ աչքեր ունենալով տեսնում ես, որ «ամեն բան պարզապես հանճարեղ է»: Ուղղակի խերն իրենց անուններով են անվանված: Վերջապես, ջուրը տարած «խաղաղասիրական խճանկարը» շահագրգռված անձանց երջանիկի հստակ ուրվագծերի տեսք ստացավ, ճշգրիտ՝ Ամերիկա-Թուրքիա-Ռուսաստան եռանկյունու:

Մինչ այժմ բոլոր «քաղաքագիտությունները» հանրահայտ «ում ինչ է ձեռնտու» ոճով կրում էին հոդվածների, ենթադրությունների, գրեթե «աստղագուշակաքաղաքական» տեսության բնույթ: Միշտ էլ ինչ-որ մեկը հանդիմանություն էր շպրտում. «Ի սեր աստծո, հիմա այն ժամանակները չեն: Աշխարհը փոխվել է»: Բայց ահա եւ պարզվում է՝ ոչ, էությունը նույնն է, միայն ձեւերն են այլ: Նրանով է լավ, որ եղավ ինչպես Աստվածաշնչում. «Դո՞ւ ասացիր»: Նրանք իրենք ի հայտ եկան՝ եռակողմ նախաձեռնություն, որը կարելի է հասկանալ նաեւ այսպես. «Խաղերի ժամանակը վերջացավ, դիմակները մի կողմ, պարոնայք, գործի անցնելու ժամանակն է»: Դեռեւս ապրիլին ՆԱՏՕ-ում ես պատահմամբ (թեկ գուցեեւ ո՞չ) իմացա այն մասին, որ Ռուսաստանն ու Թուրքիան պատրաստ են ղարաբաղյան հակամարտության լուծման իրենց ինչ-որ տարբերակը: Վերադառնալով, փորձեցի այստեղ որեւէ մեկից հանգամանալից որեւէ բան իմանալ: Ապարդյուն: Ղարաբաղցիները, որոնց դիմեցի, անմիջապես «ծառս եղան»: Թուրքիան ի՞նչ իրավունք ունի: Երբե՜ք: Սակայն առավել լրիվ տեղեկություն ոչ մի տեղից, անգամ ռուսական բերներից: Երբեմն առկայծում էր մշուշոտ անորոշություն, բայց ոչ ավելին: Ի դեպ, նրանց համար դա այնքան էլ հրատապ չէ:

Բայց ահա, վերջապես պարզվեց: Ճիշտ է, այժմ ոչ թե «երկյակի դաշինք է», այլ եռյակի: Եւ դա նույնպես զարմանալի չէ: Ավելի շուտ՝ տրամաբանական է: Դա ոնց որ «դե-դե-դե-ն» հասան փոքրիկի համար: Մի բան է, երբ Ռուսաստանն ու Թուրքիան են, այլ բան, երբ կողմերը (ճշգրիտ՝ վրայից) Ամերիկան է Ամերիկան, որի ներկայությունը եռյակում «աչքեր ունեցողի համար» հավասարազոր է՝ Թուրքիան ձեզ համար ոչ միայն Թուրքիա է:

Իսկ «ամերիկյան կենսաձեւը» հայտնի է թեկուզ «Ինչ լավ է «Ջեներալ մոտորսի» համար, լավ է Ամերիկայի համար» արտահայտությունից: Այստեղից էլ՝ «Ինչ լավ է Ամերիկայի համար, լավ է բոլորի համար»: Հապա Ռուսաստա՞նն այստեղ ինչ գործ ունի: Իսկ դա շատ գեղեցիկ տրամաբանական հանգույց է: Մեր բոլորի համար պարզ է, որ հակամարտության գոտում անմիջականորեն շահագրգռված կողմերը Ռուսաստանն ու Թուրքիան են: Հենց դրա համար էլ, ավելի շուտ՝ ավանդական պարտավորությունների իներցիայով, Ռուսաստանն արդեն մի երկու «խաղաղասիրական ռեվերանսային նախաձեռնություն» է արել: Ընդ որում, առավել համոզչականության համար՝ Ղազախստանի հետ միասին, որի համար դա գեղեցիկ ժեստի արժեք ունի, «քրիստոնեա-մահմեդական դաշինքը» պահպանելու երեւութականության համար: Հասկանալի է, որ նման ելակետի դեպքում այդ գործողություններից ոչինչ չէր կարող ստացվել: Էլ չխոսենք այն մասին, որ երկու խաղարարների համար էլ ժամանց չէ լրջորեն զբաղվելը նման խնդիրներով. իրենցն էլ բոլ ու բոլ է: Թուրքիան այդ ողջ ընթացքում կարծես փորձում էր իրեն քաղաքավարի պահել: Այսինքն, բացահայտորեն ոչնչի մեջ չէր խառնվում, ցույց տալով, թե խոսակցություններն իր ավանդական շահի մասին են, հենց այնպես, ընդամենը՝ խոսակցություններ: Ոչ Թուրքիան այլեւս այն չէ, եվրոպականացվել է, որ նա հետաքրքրությունների ավելի լայն շրջանակ ունի, որ նա ինքնագլուխ չէ, այլ համաշխարհային քաղաքակիրթ միությունների անդամ եւ վարվում է ըստ նրանց պահանջների: Եւ հետո, իր գործունեության հրաշալի ասպարեզ է բացվել՝ նախկին Միության ազատագրված իսլամական ողջ շրջանը: Բայց ամեն բան չէ, որ այդքան հեշտ ու հանգիստ է: Կռիվը, ինչպես խոսքը, հզոր գործոն է: Բայց, առաջին՝ «ազատագրված տարածությունը» ճարպիկ [illegible] համար այնքան էլ փոքր չէ: Երկրորդ՝ իրենք, ազատագրվածները դեռեւս մինչեւ վերջ չեն «կողմնորոշվել»: Այնպես որ, հեռավոր նշանակետը հեռավոր նշանակետ, իսկ մոտիկը տեսադաշտից դուրս թողնել իհարկե չի կարելի: Եւ ահա գրեթե «կուլուարային ասեկոսների եզրին» բյուրեղացվեց Ռուսաստան-Թուրքիա երկխոսությունը: Շատ խորամանկ քայլ: Հենց դա էր պետք երկու «ավանդական շահագրգռված հակառակորդներ» միեւնույն «խաղաղասիրական հանգույցում»: Գուցե այդ պատճառով էլ աղմուկ չեղավ, որովհետեւ բոլորը, ներառյալ եւ «երկխոսությունը», հասկանում էին դրա «բլեֆային բնույթը»: Գուցե դա փորձնական գնդիկ էր այնքան ժամանակ, քանի դեռ հակամարտությունը Թուրքիային լրջորեն անհանգստացնող բնույթ չէր կրում: «Հաղթողին մահվան է համաքոր», շատ հնարավոր է: Եւ գործողությունների արդյունավետությունն աճեց: Պարզ դարձավ, որ բլեֆից պետք է անցնել լուրջ խաղի: Իսկ դրա համար հարկավոր է ձեռքում լավ խաղաթուղթ ունենալ: Եւ ահա տրցակից, թե «թեւի միջից» լույս աշխարհ եկավ հաղթաթղթի մեկնողը՝ Ամերիկան: Եւ ամեն բան իր տեղն ընկավ: Թեեւ, եթե ժամանակը սղանար, կփորձեին խաղարկել նաեւ Ամերիկա-Ռուսաստան տարբերակը, որն առավել չեզոք է երեւում: Կամ էլ՝ Ռուսաստան-Թուրքիա էլի ինչ-որ մեկը կամ Ամերիկա - էլի ինչ-որ մեկը: Սակայն դատելով նրանից, որ «հաղթաթղթի մեկնողը» «բացահայտվեց» հատկապես այսպիսի դաշինքում, պարզ է, որ դիմակավորված խաղի համար ժամանակ չէր մնացել: Դա պետք է հասկանանք առաջին հերթին մենք: Բաց խաղ է ընթանում: Անգամ եթե հնարավոր «սցենարի հեղինակները» այս տարբերակն էլ խաղարկեն որպես «փորձնական գնդիկ», մենք պետք է աչալուրջ լինենք: Մեր «դե-դե-դեն» մեզ արդեն առել են...

Եւ այսպես. Ի՞նչն է լավ Ամերիկայի համար... Թուրքիան: Թուրքիայի համար ի՞նչն է լավ՝ հիմարն էլ է հասկանում: Իսկ եթե չի հասկանում, թող ծանոթանա «եռակողմ նախաձեռնության» էությանը: Բայց ինչն է լավ Ռուսաստանի համար: Մի՞թե նա այնքան պարզամիտ է, որ չնկատի իր խաղին: Իսկ եթե ելնենք իրողությունից, Ռուսաստանն այժմ ի վիճակի չէ խաղալ իր ավանդական դերը տարածաշրջանում:

Բանն այն չէ (ինչպես դա սովորաբար փորձում են բացատրել), որ Ռուսաստանը դեռեւս չի կողմնորոշվել իր արտաքին քաղաքական զուգակշիռների բնագավառում: Ոչ, իհարկե, ավանդականությունը «որոշակիություն» չի պահանջում, որոշակիություն կա: Ժամանակ չկա: Ներքին անորոշությունն արտաքինի համար ուժեր ու հնարավորություններ չի թողնում: Հենց որ ներսում ամեն ինչ կայունանա (անկախ տարբերակից), ձեռքերն արտաքինին էլ կհասնեն: Այնպես որ, Ռուսաստանն այժմ խաղում է ժամանակ շահելու վրա: Բայց (դրանում էլ նրանց իմաստությունն է) ոչ թե այդ ընթացքում այնքան կորցնի, որ հայտնվի երկրորդ դերում: Նրա համար այժմ գլխավորը քաղաքական մեծ խաղի ասպարեզում մնալն է: Անգամ «փոքրում»: Անգամ որպես «ձեւական խաղընկեր»: Առայժմ թող այդպես լինի, մի որոշ ժամանակ: Ահա թե Ռուսաստանն ինչու է եռապետության մեջ: Ձեւականորեն դա այնքանով է ձեռնտու «խոշոր խաղացողներին», որ դաշինքին տալիս է առավել ակնառուլի տեսք, իբր ամեն բան ազնիվ է, բոլոր «շահագրգռվածները» առկա են, հակամարտությունը միավորված է համամարտության մեջ: Դրա հետ մեկտեղ, առայժմ ամեն դեպքում, իրական վտանգ չի ներկայացնում: Իսկ հետո... Ի՞նչ կա որ, համաձայնության միշտ էլ կարելի է հասնել: Եւ Ռուսաստանին ամեն բան բավարարում է, նա խաղից դուրս չէ: Ամեն դեպքում առայժմ: Իսկ հետո... Ի՞նչ կա որ, համաձայնության հասնել միշտ էլ կարելի է:

Այսպիսով, «խաղաղարար եռանկյունին» ընդդեմ «հակամարտի»: Որքան էլ փորձեն ցույց տալ, թե սա կամ նա «հավասարության» կողմնակիցներ են, անզեն աչքով էլ երեւում է, որ նրանք «տարակողմ են»: Սակայն բանն այդ էլ չէ, երբ դիմակները հանված են, երբ ժամանակն անողոքաբար հաշվում է «լինել թե չլինել», երբ դաշինքները բյուրեղացված են...: Իսկ մե՞նք: Մեզ համար ժամանակի գործոնը դարձյա՞լ էական չէ: Մի՞թե մենք մինչեւ այժմ չենք հասկացել, որ միշտ չէ խելացի խաղացողը «հաղթաթղթի մեկնողի» վրա դնելը: Ուզում է Ռուսաստան կոչվի, ուզում է՝ Ամերիկա: Մի՞թե այս հակասություններից բզկտված աշխարհում մենք դեռեւս չենք գտել համեմատաբար «փոքր» խաղաթղթեր, որպեսզի դրանց հետ դաշինքի մեջ մտնենք: Մեր դեռ դպրոցում անցել ենք զարգացման օրենքներից մեկը՝ քանակականը որակականի փոխվելու մասին:

Ուրեմն վերջապես ի՞նչն է ձեռնտու մեզ: Կարծես թե Թուրքիայից պոկել այն դիմակը, որի ներքո Ամերիկան իր կամքն է պարտադրում աշխարհին: Եւ երբ ժամանակը ցույց տվեց, որ «Հայաստանի վերքերը» աշխարհի համար չխաղարկվող խաղաթղթեր են, մի՞թե աշխարհում քիչ են մյուսները, որոնք պարզապես հարկավոր է հավաքել ձեռքում «խաղարկվող թղթեր» ունենալու համար:

Միշտ չէ, որ պետք է շեշտակի խցկվել: Դիվանագիտությունը դա առհասարակ չի ընդունում: Ի դեպ, դա վերաբերում է նաեւ «եռակողմ նախաձեռնությանը»: Եւ բանը հավանաբար խաղաղարարական ինչ-որ գործողություններում Թուրքիայի մասնակցությանը դեմ լինելու մեջ չէ: Կարեւորն այն է, թե մենք արդեն կկարողանա՞նք շահաբաժին կորզել բուն այդ գործողությունից:

Իսկ դա արդեն դիվանագիտություն է:

ԻԴԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայտարարություն

«Ֆիժա ՍՍ» ՍՊԸ-ն հրավիրում է աշխատանքի Կալինինգրադ քաղաքում բարձրորակ շինարարների հետեւյալ մասնագիտություններով.

1. աղյուսի պատշարներ
2. հյուսն-ատաղձագործներ
3. հարդարող-երեսպատողներ
4. ներկարարներ

Աշխատավարձը պայմանագրային 80.000-100.000 ռուբլի:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 55.82.63, 57.45.50:

Երեւան

Քաղաքապետը հետեւում է զինակոչին

Մայիսի 24-ին Երքաղխորհրդում նախագահ Վահագն Խաչատրյանի հրավիրած խորհրդակցության ժամանակ քննարկվեցին զինակոչի հետ կապված հարցեր: Խորհրդակցությանը, որին մասնակցում էին նաեւ հանրապետության զինկոմի տեղակալ, գնդապետ Սարգսյանը, Երեւանի շրջանների զինվորական կոմիսարները, ՆԳ բաժինների պետերը, շրջգործկոմների նախագահները, քաղաքի դատախազը, նշվեց, որ գարնանային զորակոչն ավելի կազմակերպված է, քան աշնանայինը: Զինակոչը որ սկսվել է մայիսի 10-ին եւ տեւելու է մինչեւ հունիսի 30-ը, այնուամենայնիվ դեռեւս բավարար մակարդակի վրա չէ: Գնդապետ Սարգսյանը, որը Երեւանում իրականացվող զորակոչի պատասխանատուն է, մի քանի հիմնական խնդիրների անդրադարձավ, մասնավորապես նշելով, որ զինկոմիսարիատները եւ տեղական իշխանությունները բավարար լծակներ չունեն զորակոչից խուսափողների վրա ազդելու համար: Անբավարար են նաեւ մեխանիզմները զինակոչային տարիքի անձանց (18-25 տարեկանների) հանրապետության սահմաններից դուրս չթողնելու ուղղությամբ:

Սակայն մեղքի բաժին ունեն նաեւ զինկոմիսարիատների որոշ աշխատողներ, որոնք հաճախ թույլ են տալիս այնպիսի արարքներ, որ վարկաբեկում են զինվորականի պատիվը: Զորակոչի հետ կապված ձերբակալվել են Շենգավիթի, Խորհրդային շրջանների զինկոմիսարիատների մի քանի աշխատակիցներ, մի այլ աշխատակից գտնվում է փախուստի մեջ:

Խորհրդակցության ժամանակ նշվեց զորակոչի կանոնավոր իրականացման համար ամենախիստ միջոցառումների անցկացման անհրաժեշտությունը, եւ Երքաղխորհրդի նախագահը պատրաստակամություն հայտնեց ամենայն աջակցություն ցուցաբերել այդ հարցում: Նրա կարգադրությամբ կստեղծվեն պատգամավորական հանձնախմբեր, որոնք մայրաքաղաքի շրջաններում կհետեւեն զինակոչի անցկացման ընթացքին:

«Ազգ»

Բաքու

Ռուսաստանյան բանակը հեռացավ Ադրբեջանից

Մայիսի 24-ին Գյանջայից հեռացան Ռուսաստանի ռազմաօդային ուժերի 104-րդ դիվիզիայի վերջին զորամասերը: Ավարտվեց ռուսաստանյան բանակի զինված ստորաբաժանումների դուրսբերումն Ադրբեջանից: Հրաժեշտի արարողությանը ներկա էր պաշտպանության նախարար Դադաշ Ռզաեւը: Նա հայտնեց, որ «ինքը ձեռնարկում է բոլոր միջոցները, որպեսզի Ադրբեջանի դեմ կռվող ռուսաստանցի զինծառայողներին չենթարկեն մահապատժի»: Միաժամանակ նախարարը հաղորդեց, որ Հայաստանում են գտնվում գերված երկու ռուս օդաչուներ, որոնք պատերազմում էին Ադրբեջանի ռազմաօդային ուժերում: Սակայն նա օդաչուների ազատարձակումը չի շաղկապել Բաքվում գտնվող դատապարտյալների դատավճիռը չեղյալ հայտարարելու հետ: ԻՖ

Պայմանագրերը ամռանը

Օրերս Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության նախագահ Սաբիթ Բաղիրովը հայտարարեց, որ Չիրագ, Ազերի եւ Գյունեշլի հանքավայրերի շահագործման մասին վերջնական պայմանագիրը կստորագրվի ամռանը: Կասպից ծովի ծանծաղուտում գտնվող այդ հարուստ հանքավայրերի շահագործմանը հավակնում են արեւմտյան Amoco, BP-Statoil, Pennzoil-Ramco նավթային ընկերությունները: Ծրագրի համաձայն, հունիսի 16-ին պետական նավթային ընկերության եւ BP-Statoil-ի միջեւ պետք է ստորագրվի Չիրագ հանքավայրի շահագործման մասին վերջնական պայմանագիրը: Փոքր-ինչ ուշ պայմանագրեր կկնքվեն Amoco-ի եւ Pennzoil-ի հետ: Մասնագետների գնահատմամբ, այդ երեք հանքավայրերի նավթի պաշարները կազմում են 645 միլիոն տոննա, որից 310 միլիոնն Ազերի հանքավայրում է, 180-ը՝ Գյունեշլիում եւ 150-ը՝ Չիրագում: Հանքավայրերի շահագործումն ավելի քան 100 միլիարդ դոլարի շահույթ կբերի Ադրբեջանին: Բացի զուտ տնտեսական օգուտից, Բաքուն հույս է դնում Արեւմուտքի քաղաքական աջակցության վրա միջազգային ասպարեզում իր շահերը պաշտպանելու գործում: Ինչպես վերջերս մերձավորների շրջանում ասաց Էլչիբեյը, «1993 թ. մայիսն ամենաբարդ փուլերից մեկն է Ադրբեջանի եւ նրա անկախության համար: Մենք պետք է հաղթահարենք այդ փորձությունները»:

Տուրան

Արգելված կուսակցությունները խաղից դուրս

Հունիսի 15-ին Ադրբեջանի միլլի մեջլիսի քննարկմանը կներկայացվի խորհրդարանի ընտրությունների օրենքի նախագիծը, որի համաձայն անվավեր կճանաչվեն արգելված կուսակցությունների պատգամավորների մանդատները: Այդ մասին հաղորդեց Գերագույն խորհրդի պետական շինարարության բաժնի պետի տեղակալ Սիմրան Հասանովը: Նա նշեց նաեւ, որ միայն 3 կուսակցության («Անավերեն», սոցիալ-դեմոկրատական եւ Ազգային անկախության կուսակցությունները) առաջարկություններ են մտցրել ընտրությունների մասին օրենքի նախագծի մեջ: Ինչպես մամուլի ասուլիսի ժամանակ հաղորդեց Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի պետական իրավական բաժնի պետ Ֆազիլ Մուստաֆաեւը, հանրապետության նոր սահմանադրությունը կընդունվի համաժողովրդական հանրաքվեով: ԻՖ

Նեւրոհոգեբուժական օգնություն

Երեւանի թիվ 8 բուժմիավորման նեւրոհոգեբույժ-փսիխոթերապեւտ Վարդգես Դավթյանը կատարում է նեւրոզ եւ հոգեախտաբանական զանգատներ (վախ, տագնապ, դեպրեսիա, սեռական թուլություն կամ սառնություն, սեւեռուն մտքեր) ունեցող հիվանդների ընդունելություն:

Կարելի է դիմել ամեն օր 10-13-ը, հեռ. 23.11.25, 28.31.90:

digitised by A.R.A.R.@

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՆՆՋՈՒՄ Է ԱՌԵՐԵՎՈՒՅԹ

1380 թ. Եվրոպայում ժանտախտին զոհ գնաց մոտ 25 մլն մարդ: 1665 թ. մի քանի ամսվա ընթացքում միայն Լոնդոնում ժանտախտից մահացավ շուրջ 70 հազար մարդ: Թեեւ ժանտախտի ուժին վերաբերող այս թվերը անցած ժամանակներ են պատկերում, սակայն հավելի առնենք, որ վերջերս նույնպես նկատվել են դեպքեր, որոնք ապացուցում են, որ ժանտախտը «հանգստանում է» միայն առերեւույթ: Այսպես, եթե 1990 թ. ԱՄՆ-ում չի արձանագրվել ժանտախտի ոչ մի դեպք, ապա 1991 թ. գրանցվել է 4, իսկ 1992 թ.՝ 12 դեպք:

Սա ցույց է տալիս, որ համաճարակները չեն շրջանցում ոչ մի երկիր, անկախ նրա զարգացածության մակարդակից, երբ այնտեղ կան ծավալման պայմաններ: Ուղղակի բարձր զարգացած երկրներում ավելի շատ հնարավորություններ կան այդ խնդրով զբաղվելու եւ դրա դեմ պայքարելու:

Հայաստանում ժանտախտի դեպքեր արձանագրվել են ոչ այնքան հեռու ժամանակներում՝ 1958 թ. Սոլիտակի, 1969 թ. Ղուկասյանի, 1975 թ. Սիսիանի շրջաններում: Շնորհիվ ձեռք առնված հակահամաճարակային եւ սանիտարական խարգելիչ միջոցառումների, վարակը տարածում չի ունեցել, եւ այս դեպքերից ոչ մեկը մահացությամբ չի ավարտվել: Սակայն սա չի նշանակում, թե ընդհանրապես մեզ մոտ նման ավարտը բացառվում է:

Մեր հանրապետության 36 շրջաններից 25-ը համարվում են ժանտախտի նկատմամբ անապահով: Սա նշանակում է, որ այդ շրջաններում ժանտախտի հարուցիչն արմատացել եւ գտնվում է տեւական շրջանառության մեջ վայրի կրծողների եւ նրա էկտոպարազիտների օգնությամբ: Սա նշանակում է նաեւ, ասում է հանրապետական հակաժանտախտային կայանի տնօրեն Հրաչյա Երզնկյանը, որ մարդը իր տնտեսական գործունեության ընթացքում կամ էլ պատահաբար կարող է ներգրավվել համաճարակային ընթացքի մեջ եւ հիվանդանալ ժանտախտով:

Պետք է հիշել նաեւ, որ ժանտախտի բնական օջախներ կան նաեւ մեր հարեւան երկրներում՝ Իրան, Թուրքիա, Ադրբեջան, որտեղից մենք ամեն րոպե կարող ենք եւ պետք է սպասենք վարակի մուտք մեր հանրապետություն:

Կայանի, որը հիմնադրվել է 1942 թ., առջեւ դրված է հանրապետության եւ նրա սահմանների էպիդեմիոլոգիական անվտանգության ապահովումը վտանգավոր վարակների նկատմամբ: Այս հասկացության տակ պետք է հասկանալ հատուկ վտանգավոր հիվանդությունների ակտիվ հայտնաբերումը, այդ դեպքերի լոկալիզացիան (տեղայնացումը), վերացումը, ինչպես նաեւ վարակի մուտքի արգելումն արտասահմանից: Կայանն ունի լավ պատրաստված համերաշխ մասնագետներ ու աշխատողներ, իր առջեւ դրված խնդիրները իրականացնում է 3 բաժանմունքների (Գյումրի, Կապան եւ Մարտունի քաղաքներում) եւ 7 սեզոնային էպիդջոկատների միջոցով, որոնք տարվա ընթացքում գործուղվում են հանրապետության շրջաններ: Կայանը եւս չի խուսափել այսօրվա մեր պայմանների ազդեցությունից: Բայց սա դեռեւս այն օբյեկտն է, որին ամեն մի դժվարության առկայության դեպքում էլ պետք է հնարավորություն գտնել օգնելու, որովհետեւ վարակիչ հիվանդությունները, որոնք տարբեր ժամանակներ մարդկային ու կենդանական զանգվածային զոհերի պատճառ են դարձել (1892 թ. միայն Համբուրգում խոլերայից մեկուկես ամսում մահացավ 8 հազար մարդ, 1967 թ. երկրագնդի վրա արձանագրվել է ծաղիկ հիվանդությամբ 10 միլիոն հիվանդ եւ 2 միլիոն մահացած), միայն ժամանակավոր ժամանակ են պահ մտնում, համենայնդեպս այդպես են ներկայացնում պատկերը դեպքերն աշխարհում: Եւ այդ պարագայում ամենայնուրջ ուշադրություն եւ օժանդակություն պետք է հատկացնել հակավարակիչ գործունեությամբ զբաղվող հիմնարկներին ու կազմակերպություններին:

Որովհետեւ մինչեւ մենք մեզ հանգիստ կզգանք համաճարակների ուժգին բռնկումների այսօրվա բացակայությամբ, մեր հանրապետությունում ժանտախտը եւ մյուս նրա «գործընկերները» ընդհատակյա դիվերսիաներ կարող են իրականացնել, որի համար բոլորս թանկ կվճարենք, երբ... ի վիճակի լինենք:

Գ. Ն.

Հայցվորը չներկայացավ դատարան

Մենք հայտնել էինք, որ Հայոց համազգային շարժումը, ի դեմս նրա վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանի, դատի էր տվել ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությանը, «Ազգի» ս. թ. ապրիլի 20-ի համարում տպագրված ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության քաղաքական գնահատման մեջ ՀՀՇ հասցեին արված որոշ արտահայտություններ «գտնելով կեղծ եւ զրպարտչական»:

Մայիսի 25-ին Երեւանի Մյասնիկյանի շրջանի ժողդատարանում պետք է տեղի ունենար նշված հայցի առթիվ դատավարությունը: Սակայն որքան էլ տարօրինակ է, հայցվոր կողմը չներկայացավ դատարան: Ըստ երեւույթին, պատվախնդրության զգացումն այնքան էլ չէր տանջել նրան եւ կամ բացակայությունը ստուգողական-հոգեբանական քայլ էր:

«Ազգ»

Երեւանի քաղխորհրդի հերթական նստաշրջանի երեկվա նիստի սկիզբն այլի ընկավ պատգամավորների նոսրացած շարքերով, որի պատճառով էլ նիստը 10-ի փոխարեն սկսվեց 12-ին մոտ: Սակայն, ինչպես ասում են, չկա չարիք առանց բարիք: Պատգամավորների բացակայությունը հնարավորություն տվեց նիստն ավարտել ժամկետից շուտ՝ դրանով իսկ ներկա պատգամավորներին ճաշելու առիթ ընձեռելով: Իսկ այդ օրվա խորհրդի կասարած աշխատանքի մեջ ներառված էր մշակույթի հանձնաժողովի նախագահի ընտրությունը, որն այդպես էլ չընտրվեց, ինչպես նաեւ Զավիկ Մինասյանի Երեւանի քաղխորհրդի մշակույթի վարչության պետ ընտրվելը: Բացի այս, օրակարգ մտցվեց նաեւ 2 հարց՝ [illegible] մասին եւ [illegible] նախաձեռնությանը վերաբերող գույց տալու մասին հարցերը:

«Ազգ»

Շրջաններում ուսուցիչների սով է

Գյուղական բնակավայրերի դպրոցներն ուսուցչական կադրերով ապահովելը միշտ էլ դժվարին խնդիր է եղել: Մինչեւ վերջերս հարցի լուծման մի քանի տարբերակներ են փորձարկվել՝ երկու տարի նշանակված վայրում չաշխատած մանկավարժական բուհերի շրջանավարտներին դիպլոմ չէին տալիս, գյուղերում աշխատող երիտասարդ ուսուցիչներին բնակարան չէին զլանում եւ այլն: «Հավանական» պատճառների ի հայտ գալուց առաջ այս հարցը լուծվում էր «երթեւեկող» դասատուների առկայությամբ՝ հայկական բուհերի մանկավարժներ, ապրելով քաղաքներում եւ շրջկենտրոններում, իրենց մասնագիտական պարտքը մոտակա եւ մերձակա բնակավայրերում էին կատարում:

Իսկ երբ հանրապետությունը ստիպված եղավ բազմապատիկ անգամ ավելացնել միջքաղաքային եւ գյուղերը շրջկենտրոններին կապող ավտոբուսների երթեւեկության վարձը, հայի աշխատավորների երեխաների ուսուցման այս կամ այն չափով ապահովող այս աղբյուրն էլ ցամաքեց: Ասացված աշխատավարձն ուսուցիչների ճանապարհածախսն անգամ չէր փակում: Արդյունքում դպրոցներից շատերը պարզապես փակվելու փաստի առջեւ կանգնեցին՝ առարկաների մեծ մասը մասնագետ չլինելու պատճառով չէր դասավանդվում: Դրությունը ինչ-որ չափով շտկելու նպատակով ՀՀ լուսավորության նախարարությունը ստիպված էր բանակցությունների մեջ մտնել մանկավարժական բուհերի հետ՝ լքված դիրքերը շրջանավարտներով եւ հեռակա կուրսեցիներով համալրվեցին: Իսկ այն վայրերում, որտեղ այդ միջոցով էլ հարցը չլուծվեց, դասատուն դառնալու իրավունք ստացան «մոտ» մասնագիտության անձինք, եւ անգամ միջնակարգը նոր ավարտած պատանիներ ու աղջիկներ:

Եկող ուսումնական տարում եւս, ինչպես երեւում է, վիճակի բարելավման հույսեր չկան: Լուսավորության նախարարության կադրերի բաժնի պետ Այծեմնիկ Մկրտչյանն ասաց, որ թեեւ այս տարի բուհեր ավարտողների թիվը 2698 է, իսկ պահանջը՝ 1301, սակայն դպրոցների ճամփան բռնելու ցանկություն ունեցողների քանակն անհամեմատ փոքր է: Պատճառներն «ընթանում» են արժանի աշխատավարձը՝ քիչ է, բնակվելու պայմաններ չկան, երթեւեկության ծախսը բարձր է: Իսկ տեղաբնակ շրջանավարտներ գործնականում չկան: Ասենք ինչպես լինեն՝ քաղաքի աշակերտները, ի տարբերություն իրենց գյուղաբնակ հասակակիցների, ավելի կայուն ուսում ստանալով եւ լրացուցիչ պարապելու հնարավորություններ ունենալով, բուհեր ընդունվելու հիմնական թեկնածուներն են դառնում:

Անհարկի ձգձգվում են նաեւ ուսուցիչների սոցիալական վիճակի բարելավմանն ուղղված պետական միջոցառումները՝ նրանց աշխատավարձը եւս նվազագույնի հետ համեմատվող գործակիցներով որոշելու եւ գյուղական մանկավարժներին հավելավճարներ տրամադրելու որոշումն օրախնդիր է դարձել:

Այս հարցում իրենց վճռական խոսքն ասելու հնարավորություններ ունեն գյուղական եւ շրջանային իշխանությունները: Չէ որ առաջին հերթին տուժողը իրենց զավակներն են: Այնպես որ, որակյալ ուսուցիչներ հրավիրելու եւ նրանց համար կենցաղային եւ նյութական բարվոք պայմաններ ստեղծելու նախաձեռնություն հանդես բերելը տեղական իշխանությունների պարտքը պետք է լինի:

ՀՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ի նպաստ հրետակոծությունից տուժած օբյեկտների վերականգնման

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կարգադրությամբ (18 մայիսի 1993 թ. թիվ 205) Կրասնոսելսկի եւ Տավուշի շրջանների հրետակոծությունից տուժած սոցիալական ոլորտի եւ բնակելի օբյեկտների վերականգնման նպատակով միջոցներ են հատկացվել: Այդ առաջարկությամբ կառավարությունը դիմել է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությանը՝ համաձայնեցնելով ՀՀ ֆինանսների նախարարության հետ:

Այդ գումարները կտրվեն այն միջոցներից, որ «1993 թվականի վարկային էմիսիայի մասին» ՀՀ Գերագույն խորհրդի 1993 թվականի մարտի 18-ի որոշմամբ հատկացվել էր աղետի գոտու բնակչության եւ փախստականների պետական բնակարանային շինարարության ֆինանսավորման, մինչեւ 1991 թվականը սկսված կոոպերատիվ բնակելի շենքերի շինմոնտաժային աշխատանքների նախահաշվային արժեքի փոխհատուցման, սահմանամերձ շրջաններում ավերածությունների հետեւանքների վերացման համար:

Էստոնիայում հայկական ռադիոժամ

Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նախագահի տեղակալ Ջիվան Մովսիսյանը հայտնել է, որ Էստոնիայի մայրաքաղաք Տալլինի հայկական համայնքի ջանքերով արդեն երկու-երեք ամիս է, ինչ գործում է հայկական ռադիոժամ: Հաղորդումները տրվում են ամեն կիրակի մեկական ժամ: Հաղորդումները վարում են համայնքի ներկայացուցիչներ Յուրի եւ Գոհարիկ Վարդանյանները: Այդ հաղորդումները պատմում են Հայաստանի, նրա ներկա վիճակի, մշակույթի, պատմության մասին: Առանձին նյութեր մեկնաբանվում են էստոներեն: Հաղորդումներ կազմակերպելուն եւ նյութեր տրամադրելուն մեծապես նպաստել է ՀՀ հեռուստառադիոպետվարչությունը:

ՆՏ

«Հայաստանի Հանրապետության գործազրկությունից պաշտպանության հասարակական հիմնադրամի» դիմումը բոլոր ձեռնարկությունների ղեկավարներին, ձեռներեցներին, կազմակերպություններին, անհատներին:

Հիմնադրվել է ՀՀ գործազրկությունից պաշտպանության հասարակական հիմնադրամը, որի նպատակն է աջակցել աննախադեպ չափերի հասած եւ օրըստօրե ահագնացող գործազրկության կանխմանը, կազմակերպել աշխատանքներ տան պայմաններում, հիմնադրել մանր մասնավոր (ընտանեկան) արտադրություններ, ներգրավել ազատ աշխատուժը հասարակական աշխատանքների եւ սպասարկման բնագավառում: Հաջողությունները այս գործում իրենց դրական հետեւանքները կունենան արտագաղթի կասեցման, [illegible] նախապատրաստական աշխատանքների, սպառողական ապրանքների արտադրության խթանման եւ սպառողական շուկայում գների իջեցման գործում:

Դուք կարող եք աջակցել այս կարեւոր միջոցառմանը, անդամագրվելով հիմնադրամին եւ դառնալով հիմնադիր անդամ կամ բավարարվելով Ձեր նվիրատվություններով: Հիմնադրամը մտադիր է եւ իր հիմնադիր անդամների ու նվիրատուների հետ միասին առաջիկայում կիրականացնի փոխշահավետ ծրագրեր:

Մեր հասցեն. Երեւան, Հանրապետության հրապարակ 10,

Միությունների տուն, 1 հարկ, 19, 20 սենյակներ

Հեռախոսներ՝ 56-22-76, 56-02-29

Չիրականացված խոստումներ

Ուսանող, այսինքն, այսօրվա երիտասարդության սերուցքը, վաղվա մեր մտավորականությունը: Հայաստանի բուհերում այսօր սովորում են հազարավոր ուսանողներ, որոնցից 1225-ը աշխարհի մոտ 20 երկրներից, իսկ նրանցից 850-ը՝ ազգությամբ հայ: Սակայն, խոսքն այսօր Հայաստանում ուսանող բուլղարահայերի մասին է: Նրանք այնքան էլ շատ չեն, ընդամենը 7-ը:

1989 թ. գրող եւ հասարակական գործիչ Մեդա Սեւանը Բուլղարիայում հավաքեց միջնակարգ կրթություն ունեցող երիտասարդների մի փոքրիկ խումբ՝ ուսանելու նպատակով մայր հայրենիք ուղարկելու:

Նրանց առաջին եւ կարեւորագույն խնդիրը մայրենի լեզվին տիրապետելը եւ այդ լեզվով կրթություն ստանալը պետք է լիներ: Այս հարցում գրողին ընդառաջեցին Բարեկամության եւ մշակույթի համահայկական կազմակերպությունը, ՀՀ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարությունը, որի մեջ էր նաեւ բուլղարահայ Միսաք Դավթյանը: Սակայն սա Բուլղարիայում պաշտոնական բնույթ չկրեց: Այս հարցում Հայաստանը ավելի շատ շահագրգռվածություն ցուցաբերեց: Խոստումները շատ-շատ էին, անգամ մասնավոր հանրակացարանով պետք է ապահովեին: Բուլղարահայ ուսանողների Հայաստանում գտնվելու առաջին տարին, նախապատրաստական կուրսում, ամեն ինչ կարծես խոստացածի պես էր. բարեգործություններ էին անում, հաճախակի հանդիպումներ կազմակերպում Վարդգես Պետրոսյանի, Միսաք Դավթյանի, Բարեկամության եւ մշակույթի կազմակերպության անդամների հետ եւ այլն: Լավ դասախոսների շնորհիվ ուսանողները կարողացան կարճ ժամանակամիջոցում տիրապետել մայրենի լեզվին: Նրանք սոցիալապես էլ ապահովված էին: Եթե Հայաստանի ուսանողներն ստանում էին 40 ռուբլի կրթաթոշակ, ապա նրանք ստանում էին 90 ռուբլի, որը բավարարում էր գրեթե բոլոր առաջնահերթ պահանջմունքները: Սակայն սա երկար չտեւեց, եւ 1991 թվականից սկսած կարծես ամեն ինչ սկսեց մոռացվել. ոչ մի բարեգործություն, ոչ մի հանդիպում: Ավելին, նրանց սոցիալական վիճակը, կախված օրեցօր աճող գներից, սկսեց վատանալ: Անգամ հնարավորություն չտրվեց գնացքից եւ օդային տրանսպորտից օգտվելու: Ուսանողները ստիպված եղան դիմելու իրենց պետության օգնությանը: Բուլղարիայում պաշտոնականորեն հայտնեցին բուլղարահայ այս 7 ուսանողներին օգնել, մայր հայրենիքում կրթությունը ստանալը շարունակելու մի պայմանով՝ եթե Հայաստանը այս հարցով պաշտոնապես դիմի Բուլղարիային, ինչը դեռեւս չի արվել: Մինչ այդ ուսանողներից 2-ը տեղափոխվեցին անհատական ուսուցման. «Մենք շատ կցանկանայինք շարունակել ուսումը մայր հայրենիքում: Լեզվին ավելի լավ տիրապետելու համար ամենօրյա շփումները շատ բան են տալիս, բայց ստիպված ենք հայրենիք գալ տարվա մեջ միայն 2 անգամ՝ քննության օրերին», ասում են բուլղարահայ ուսանողները:

ՄԵՐԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
ՆԱՐԻՆԵ ՀԱԿՈԲՋԱՆՅԱՆ

Հայտարարություն

«ՀԱՆՔԱՎԱՆ» բաժնետիրական ընկերությունը հրաժարեցնել բնության գրկում հանգստանալ ցանկացողներին հունիսի 1-ից հրավիրում է իր «Երկրաբան» ընտանեկան պանսիոնատը:

Ձեր տրամադրության տակ են մեկ եւ երկու սենյականոց համարներ, ռադոնային ջրով լողավազան (տաք ու սառը) եւ, իհարկե, գեղատեսիլ շրջապատ: Մեկ օրվա արժեքն է 2 հազար ռուբլի, ուղեգրի նվազագույն ժամկետը՝ 6 օր: Վճարումը՝ կանխիկ կամ փոխանցումով:

Կոլեկտիվ հայցի դեպքում ապահովվում է փոխադրամիջոց Երեւանից Հանքավան, որի արժեքը չի մտնում ուղեգրի գնի մեջ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել.

25-04-38, 27-16-75, 28-14-67, 55-13-98

digitised by A.R.A.R.@

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ ՏԱԼԻՍ Է ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ, ԺԱՄԱՆԱԿԸ

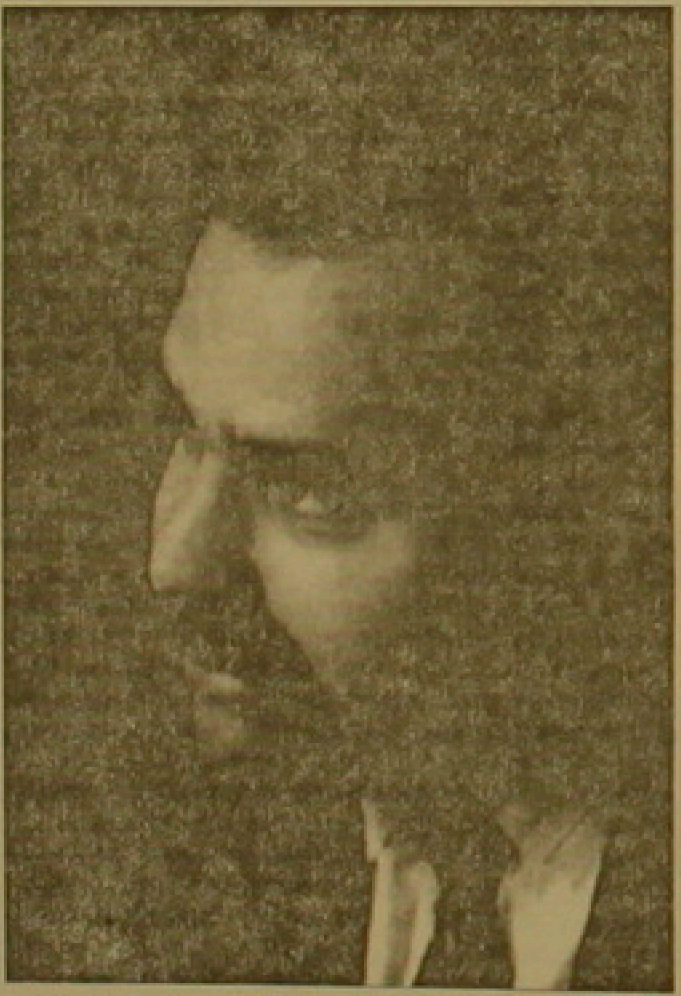

ԱՐՄԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

– Մեր այս զրույցը հետաձգվեց շուրջ հինգ ամիս, եւ լավ եղավ. կրքերը խաղաղվեցին, դրվագումների եւ «բացահայտումների» սիրահարները մասամբ ստացեցին իրենց հետաքրքրություններն ու ենթադրությունները, պատճառների վերաբերյալ մեկնաբանություններ եղան թե՛ կառավարական շրջանների, թե՛ քո կողմից: Պաշտոնաթողությունից հետո մամուլի անդրանիկ ասուլիսին, ի վերջո, հստակեցրիր բանաձեւումը՝ *իմ հրաժարականը պարտադրված էր դրսից:* Պարզ ու հստակ: Ըստ որում, արդեն քաջ հայտնի շատ-շատերին:

Ասում եմ լավ եղավ, որովհետեւ, նախ, հանգիստ կզրուցենք, ինչպես էլ ձգտենք (պայմանավորվածության համաձայն) քաղաքականությունից խուսափել չենք կարող, կջանանք կրկնություններ չանել: Դառնանք ակունքին. հանրապետության նախագահի առաջին հիմնավոր նշանակումն էր դա, ինչ ընդունվեց բացառիկ բարյացակամությամբ եւ սպասումների լույս հիմքով: Այնինչ, ես՝ քո բարեկամը, ավարտը տեսնում էի: Հիմա հեշտ է ինձ վերագրել «մարգարե» խաղալու մեղքը, սակայն շատերին եմ կարծիքս հայտնել: Ծանր ու պատասխանատու գործ էիր ստանձնել, կարողություններիդ շուրջ նվազագույն կասկած չունեի, բայց ծանոթ քո կերտվածքին՝ գիտեի, որ կամակատար դառնալ չես կարող: Մի հանգամանք էլ կար՝ ԱՄՆ քաղաքացիությունը... Ինչպես գիտեմ, նման դեպք մինչ այդ չէր արձանագրվել...

ՐԱՖՖԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

– Ես էլ այդպես գիտեմ: Դրանից հետո Հարավսլավիայում վարչապետ դարձավ նույնպես ԱՄՆ քաղաքացի...

– Է ինչ, ուշացումով շնորհավորենք ՀՀ նախագահին՝ այդ անսպասելի ու համարձակ քայլի համար, ուշացումով եւ առնենք մեր շնորհավորանքը, շարունակենք... Այո, երկմտության հիմքը դա էր: Ոչ թե «դրսի» համար, ուր պիտի ծավալվեր քո գործունեությունը՝ պրոֆեսիոնալ էիր, բազմակողմանի կրթված, Ռիչարդ Հովհաննիսյանի ընտանիքում դաստիարակված: Այլ՝ հենց «ներսի» համար, քանզի արտաքին քաղաքականությունը միշտ էլ հանգվում է «ներսերում»: Ու կարծեմ, քեզ ներկայացվող պահանջներից մեկն էլ հենց այդ ներս ու դրսի հավելակշիռը պահպանել չկարողանալն էր, ներքին ու արտաքին քաղաքականության խզումների առկայությունը:

– Առաջին հայացքից է այդպես: Եւ իշխանության տեսակետը հանրությանը ներկայացնելու փաստերից այդ մեկը, գոնե ինձ համար, հիմնազուրկ է: Այո, ցավոք, ծննդով հայաստանցի չեմ, եւ այն չորս տարիների ընթացքում, որ ապրել եմ, ապրում եմ եւ ապրելու եմ Հայաստանում, բնականաբար ամեն ինչ մարսել, յուրացնել չէի կարող: Այդուհանդերձ, քայլ առ քայլ խորանալով մեր իրականության մեջ, հասկացա, որ Հայաստանի համար, նրա արտաքին քաղաքականության կերտման եւ իրագործման համար ամենեւին պարտադիր չէ ծնված լինել Հայաստանում: Կարեւորը, որ հայ լինի մարդս՝ բառիս կատարյալ իմաստով, նվիրված լինի Հայաստանին իր գործունեությամբ, հոգով, խղճով, համակ էությամբ:

Դու մեղմ ասացիր, ես ավելի կտրուկ ձեւակերպեմ՝ եթե միտքն այն էր, թե պետք է յուրացրած լինեի նաեւ «ներսի» խաղերն ու խարդավանքները, ապա դրա կարիքը չեմ ունեցել ոչ նախկինում, ոչ հիմա, ոչ էլ ապագայում կունենամ: Հարկավ, ստույգ կողմնորոշվելու համար սա էլ նկատի պիտի առնվի, սակայն մեկ է՝ սկզբունքային իմ ելակետերին անհարիր են վերնախավին կամ որեւէ խավի պայմաններին տուրք տալու միտումները, էլ չասած ու հատկապես, երբ դրանք վնասում են Հայաստանի շահերին:

Գալով ԱՄՆ քաղաքացիությանը, այդ փաստի մեջ, արտառոցությունից զատ, առաջին հերթին խորհրդանշական իմաստը շեշտենք: Վստահ եմ, որ ամբողջ հայությունը հենց այդպես էլ ընդունեց՝ առկա փաստով համոզվելով, որ անցյալի դաժան դասերն առած, վերջապես ձգտում ենք դառնալ մեկ, միասնական ժողովուրդ, ունենք մեկ ու միակ հայրենիք, որ տարբերություն չկա մեր ժողովրդի տարբեր հատվածների միջեւ, որ Հայաստանի ապագան համայն հայության համագործակցության, միասնականության միջոցով պիտի երաշխավորվի: Ու առաջին իսկ ամիսների գործունեությամբ դա ապացուցեցինք՝ փարատելով ամեն կարգի կասկած: Ըստ որում, արտգործնախարարության մեր փոքրաթիվ խումբը միակն էր Հայաստանի կառավարության կազմում, որն էապես պայքարեց՝ կանխելու բոլոր օտար ազդեցությունները, բեկայրանքները: Եւ փորձում էինք պաշտպանել մինչեւ վերջին օրը, մինչեւ հրաժարականի օրը...

– Նշանակվելուց ինչքա՞ն ժամանակ առաջ գիտեիր, որ արտգործնախարար ես:

– Շուրջ մեկ ամիս, բայց երբ դրդապատճառներն են քեզ հետաքրքրում, պիտի նախագահին դիմես, իմանալու նրա եւ իր մերձավորների նկատառումները: Ես նշեցի միայն մեկ մոտիվ՝ մեր ազգի միասնականության խորհրդանիշը: Բացի դրանից, հանրապետության նախագահն ինձ տեսել էր դիվանագիտական տարբեր առաքելությունների ընթացքում, թերեւս գնահատել կարողությունները: Ինչեւէ, ինձ համար սա կայուն միանգամայն անակնկալ առաջարկություն էր: Թեեւ պիտի խոստովանեմ, որ ամբողջ կյանքիս ընթացքում ծնողներս, պապերս, ուսուցիչներս ինձ եւ իմ սերնդակիցներին պատրաստել էին հենց այդ օրվա համար՝ Հայաստանի ազատության, անկախության եւ մայր հայրենիքին բոլորանվեր ծառայելու համար: Եւ որքան էլ անակնկալ լիներ, ներքին պատրաստվածություն ունեի: Եւ ինձ համար մեծագույն պատիվ էր, եւ զգացված ու հուզված այդ աշխատանքի մեջ, հուսով էի, որ կկարողանամ փոքր ներդրում ունենալ Հայաստանի պետականության կայացման ասպարեզում:

– Շատ-շատերն էին ուրախ, բայց շուտով (զուտ անձնական դիտարկում է սա) տարօրինակ մի հանգույց գոյացավ. հասկացեք, երբ առաջին տեղակալ դարձավ Արման Կիրակոսյանը: Տես, դու՝ Ռիչարդ Հովհաննիսյանի զավակը, Արմանը՝ Ջոն Կիրակոսյանի: Այսինքն՝ արդի հայ քաղաքական պատմագիտության (լուսահոգի Ջ. Կիրակոսյանը կասեր՝ *«դայփսի-չեկայա արմենիաշիկա»*, հայավարի ծգելով ռուսերենի ա-ն) երկու սյուների զավակներ դառնում են հայոց նոր պետականության, մեր երրորդ հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը գլխավորող անձինք: Փառավոր մի խորհրդություն, սերունդների արդար եւ ճշմարիտ հերթափոխ, եթե... եթե ի սկզբանե պարզ չլիներ, որ ՀՀՇ գաղափարախոսները եւ գործիչները, իշխանության գլուխ անցնելով, երբեք չեն գնալու մեր հայրերի ճգնած ուղիով: Գաղտնիք չէր ամենեւին՝ երբ դեռ կար ԽՍՀՄ-ը, երբ դեռ ցույց ու հանրահավաքի հախուռն շրջանն էր, մշտական բարեկամ-բանաձեւերի «համանությունն» էին մեջտեղ բերել, երրորդ ուժեր էին բացառում, կիսակայարաններում բոչում էին գնացքներից, պայքարում մինչեւ վերջ, «Ղարաբաղ» պոռում ու ես-ես երթում... Խզումը գոնե նկատած պիտի լինեիր...

– Ուզում ես ասել, որ մեր հայրերը չէի՞ն համաձայնի, որ մենք ստանձնենք այդ պաշտոնները:

– Ասում եմ այն, ինչ ասում եմ: Հայրերն իրենց անելիքն ունեն, զավակներն՝ իրենցը: Ոչ որ ենթադրել անգամ չէր կարող, թե Սփյուռքի կոմկուսի հիմնադիրներից մեկի զավակը դառնալու է երդվյալ հակակոմունիստ: Եւ քավ լիցի, մտքովս իսկ չի անցնում ասել, թե ինչո՞ւ համաձայնեցիր: Դու իրավունք չունեիր չհամաձայնելու եւ քո գործունեությունը չծավալելու, որի պտուղները հայտնի են, որոնց շուրջ խոսակցությունը դեռ շարունակվելու է: Միայն Պողոս Նուբարը բավական էր այդ ճանապարհին անցնելու համար: Բայց կար եւ կա այդ հանգույցը, զավակներն այն հայրերի, որոնք մեծապես նպաստել են հայ արդի քաղաքական մտքի ձեւավորմանը, վարում են Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը եւ վարում են այնպես, ինչպես ուզում է հանրապետության նախագահը:

– Ես ստանձնեցի այդ կարեւոր պաշտոնը, գիտակցելով, թե ինչի եմ գնում եւ ինչու եմ գնում: Ու երբ քո ասածի պես լիներ, պաշտոնավարության խնդիր չէր առաջանա: Եւ հրաժարականը վկայում է, որ արտգործնախարարության մեր խումբը արտաքին քաղաքականություն չէր վարում այնպես, ինչպես ուզում էր նախագահը կամ նրա շրջապատը: Չգիտեմ, գուցեեւ իրենք հույս ունեին, թե գալով այդ աշխատանքին, պաշտոն կկատարեմ ու կհեշտացնեմ կառավարության անհավասարակշիռ, անհեռանկար այդ քաղաքականության իրականացումը... Այդպես չեղավ: Պաշտոնավարության գրեթե կեսից, երբ արդեն խրված էի գործի մեջ, հասկացա, որ ամեն ինչ այն չէր, ինչ թվում էր ու կար իրականում, այլ գործում էր գաղտնի եւ անհայտ մի ծրագիր: Թեեւ քննադատել եմ մեր կառավարությանը՝ «իմպրովիզացիոն» քաղաքականություն վարելու մեջ, բայց խորքում ինձ թվում է, կար եւ կա, այսպես ասենք՝ չծրագրավորված մի ծրագիր... Այնինչ, ձգտելով ու համառելով պետական քաղաքականությանը հաղորդել ազգային որակ եւ մակարդակ, փորձեցինք եւ կարծում եմ, հաջողվեց արգելակել այն քայլերը, որոնք միտված էին Հայաստանը շեղել իր հավասարակշռված, ավանդական քաղաքականությունից ու վարել միակողմանի, անհեռանկար գծով, Հայաստանը փաստորեն հույսակցելով այս անգամ էլ մեկ ուրիշ ուժի: Ըստ չխոսանամ, օրինակներից մեկը ԵԱՀԽ հայտնի ժողովն էր, անցյալ հունվարի 30-ին: Հայաստանը նոր-նոր էր ճանաչված աշխարհի պետությունների կողմից, ու շատ-շատերին, հատկապես Թուրքիային, թվում էր, թե հաշտվողական, պարտվողական ցանկացած քայլի պիտի գնանք, միայն թե ընդունվենք միջազգային հանրության մեջ: Թուրքիան բացահայտ խոչընդոտներ հարուցեց, որպես մուտքի նախապայման դնելով Հայաստանի գրավոր հայտարարությունը՝ հրաժարումը բոլոր տեսակի պահանջներից, այդ թվում Եղեռնի եւ Ղարաբաղի հիմնահարցերից, Ղարսի պայմանագրի վավերացումը եւ այլն: Դժվար է ասել, թե ինչ կլիներ, երբ մեկ այլ նախարարություն լիներ բանակցության սեղանի շուրջ, բայց մեր արածն արդեն պատմություն է, ենթադրություններով չտարվենք: Մերը համաձայնությունը չէր, այլ հակահարված: Դիվանագիտորեն պատճառաբանված դիրքորոշում, որից հետո Թուրքիան նահանջեց, եւ Հայաստանը ԵԱՀԽ մտավ, առանց նախապայմանի: Չեմ մանրամասնում, հետաքրքրվողները գիտեն: Ընդհանրապես, մեկ տարվա գործունեության ընթացքում միայն եւ միայն գործել ու ջանացել ենք ազգային, ժողովրդի եւ երկրի շահերին սատարող որակ տալ Հայաստանի արտաքին քաղաքականությանը, իրականացնել բարոյական գործ եւ քաղաքականություն:

Իսկ բարոյականության չափանիշներն ինձ համար հորս չափանիշներն են: Խստապահանջության, կարգապահության, հայրենի դաստիարակության համար ես մորս եմ պարտական: Ցանկացած պայմանագիր ստորագրելիս, ամեն ելույթ ունենալիս, բանակցելիս կամ բանավիճելիս՝ իմ դիմաց կանգնած է եղել հորս էությունն ու կերպարը, իմ ամեն քայլի մեջ առաջին հերթին ծնողներիս առաջ եմ պատասխանատու եղել: Ես ավանդապահ մարդ եմ եւ սերնդափոխության խնդրում իմ ախոյաններն ունեմ: Թե որքանով դա հաջողվեց իմ ընկերոջը՝ Արմանին, կարող ես իրենից հարցնել...

– Չարչրկված մի ձեւակերպում կա, համաձայն որի քաղաքականությունը եւ բարոյականությունն անհարիր, անհամատեղելի ըմբռնումներ են: Հարկավ, քաղաքականությունը, դիվանագիտությունը ստորակետեր են՝ լի խորդություններով, որոնք հաշվի չառնել չի կարող ոչ ոք, անգամ երբ Քրիստոսի խառնվածքն ու կեցվածքն ունենա: Այսպիսի մի սկզբունքի էլ եմ հետամուտ, իմ կարծիքով, պետական այրն իրավունք ունի (նաեւ՝ բարոյական) դիմել ցանկացած քայլի, խուսանավման, խոստմնազանցության, գործարքի, երբ դրանից հատուցապես շահում է իր երկիրը, ժողովուրդը:

– Դիվանագիտության մեջ կարող են շրջապարծեր լինել, երբ ազգային շահից ելնելով, հարկադրաբար պիտի դիմես քո թվարկած քայլերին: Միաժամանակ կողմնակից չեմ, թե դիվանագիտությունն անպայման պիտի խարսխվի խարդավանքների, անսկզբունքայնության, անբարոյության վրա: Մանավանդ ու առավելապես՝ Հայաստանի պես մի երկրի համար, որը շատ ավելի կարող է շահել, միջազգային հանրությանը ներկայանալով որպես շիտակ, անկաշառ ու անբեր միավոր: Ընկունություն դրսեւորելով աշխարհաքաղաքական նկատառումներով, Հայաստանի դիվանագիտությունը հաջողել կարող է միայն մաքուր, անկեղծ դիմանկարով, ազգային ավանդական շահերի եւ ճշմարտությունների համակողմանի ներկայացմամբ եւ հետեւողականությամբ: Վերջին շրջանի քաղաքականությունն ահա փաստեց, որ մտնելով այլեւայլ ինտրիգների, ուրիշ երկրների, խոշոր տերություններ[illegible] մեծ ծրագրերի, մութ խաղեր[illegible] ոչ մի հանգրվանի չհաս[illegible]

– Պողոս Նուբար[illegible]ածներից հաստատումն է: Երեւ չեմ սխալվում, առաջին անգամ հենց Թուրքիայի [illegible], դիվանագիտական ու պետական լուրջ շրջանակների մեջ հենց հավասարակշիռ, արժանապատիվ խոսք, գծագրվեց դիրքորոշում, որը հաստատ խրտնեցրեց թե՛ Թուրքիայի, թե՛ Հայաստանի ղեկավարող շրջանակներին...

– Եկ տպավորություն չստեղծենք, թե ահա երկուսով նստած, փորձում ենք ամփոփել նման քաղաքականության կամ դիրքորոշման դրսեւորումը սոսկ իմ համեստ գործունեությամբ, ոչ, մենք խմբովի ենք վարել այս քաղաքականությունը՝ հենված ազգային գիտակցության, մեր ավանդական ելակետերի վրա: Եւ տեսնում միշտ զգացել ենք թե՛ ժողովրդի շունչը, թե՛ հայ քաղաքական մտքի նվաճումները՝ հասկա-

digitised by A.R.A.R.@

ռեն արձանագրված մեր դարում:

– Մեկ ուրիշ խնդիր է ծառանում իր բարդությամբ: Շատ լավ, ճիշտ, անկեղծ, արժանապատիվ քաղաքականություն, անթերի կեցվածք: Այս այդպես ասպետավարի ներկայանում ես միջազգային հանրությանը, սակայն բոլորս էլ լավ գիտենք, որ հենց այդ բարձր ատյաններում են նստած միջազգային քաղաքականության և դիվանագիտության գայլերը, ինչու չէ` նաև բորենիները, որոնց համար արքություն չկա, որոնց միակ կռվանը ուժն է, մերկ շահը: Ինչպե՞ս համադրել մեկը մյուսին, ի՞նչ ելք գտնել այդ անհավասար զոտեմարտից: Սա` մեկ:. Ասացիր նաև, որ եսեւում միշտ զգացել ես ժողովրդի շունչը, ժամանակների փոխկապակցվածությունը, իսկ ե՞րբ զգացիր, որ եսեւումդ երբեմն ժողովուրդ կա կանգնած, առաջ ընթացություն չկա: Ի վերջո, հասա՞վ այն պահը, երբ համոզվեցիր, որ ոչ միայն աջակցություն կամ քաջալերանք չես զգում, այլ նաև մենակ ես խրում անիվներին մեջ, որ բեռն դեռ կոչվում ես արտգործնախարար, բայց մենակ ես:

– Երբ հնարավոր լիներ հարցում անել աշխարհի տարբեր երկրների նախարարություններին, ներկայացուցիչներին, թե որ երկիրն էր ամենաարդյունավետ եղանակով ներկայացնում իր շահերը, ինձ թվում է, շատերը պիտի մատնացույց անեին Հայաստանը, որն իր գրաված դիրքին անհամեմատ, արհեստավարժորեն, շարժուն էր ներկայացնում իր դիրքորոշումը տեսակետը շահը: Եւ կրկնում եմ պաշտոնական շրջանակները, թե ոչ, մի ամբողջ շրջան դա էր Հայաստանի մեծական իրականացվող քաղաքականությունը: Սակայն թե նոր անկախության ձեւավորման առաջին ամիսներին, երբ դեռևս մի քանի հոգով էինք աշխատում, ինքնուսինքյան, անկախության որպես այդպիսի մի մասնի առկայությունը չէինք զգում, թե նաև հետագայում, երբ արդեն լավ-վատ ձեւավորվում էր մեծական ապարատը, մեծությունը ուժ էր հավաքում, ցավով նկատեցի, որ ինչքան արդյունավետ է աշխատում մեր նախարարությունը, որքան ավելի է հայտնի դառնում, եւ իր բոլոր բացերով ու թերություններով հանդերձ, Հայաստանում ձեւավորվում է մի հիմնարկություն, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը, նրա մարտավարական ու ռազմավարական քայլերը պիտի ճշգրտվեն, մեծության առանձին օղակներում ուրեմն են դառնում դրանք արգելակելու, խոչընդոտելու փաստերը, նյութերը: Անցյալ ամռանը արդեն հստակ դարձավ Հայաստանի այդ «գաղտնի» քաղաքականությունը: Ինձ մնում էր մի ելք` ավելի աշխուժացնել մեր աշխատանքները, կողմնակիորեն պաշտպանելով Հայաստանին, հայ ժողովրդին, որ այդպիսով ճակատագրական խաչմերուկի կմնտենա Հայաստանը: Իսկ Պոլսո եւ լույսը, որով վստահ էի, պիտի կնքվեր իմ հրաժարականը, այդ պահանջի գագաթնակետն էր եւ է:

– Արդեն ասել ես, որ պետականության շահերից ելնելով, չես կամենում ոչ փակագծեր բանալ: Իսկ երբ դրանք վերաբերում են անձդ, գործունեությունդ վարկաբեկելու, գործը բացեիբաց խափանելու դրսեւորումների՞ն...

– Կարծում եմ, կգան ավելի հարմար ժամանակներ: Վեց ամիս ամենեւին պատաղ չեմ նստել: Ահագին բան եմ գրել, առայժմ մի տեղ դրված է: Եւ գալու այդպես էլ մնա, երբ կարիքը չզգացվի: Ներկայումս ավելի անհանգստացած եմ քաղաքացիությանս հարցով: Որպես նախկին սփյուռքահայ, Հայաստանի բնակիչ դառնալու, քաղաքացին կոչվելու իրավունքն ինձ մերժել, կարծում եմ, չեն կարող:

– Որեւէ՞ բացակայությո՞ւնն է պատճառը:

– Ասենք, նաեւ դա:

– Ահա, խոսում ենք վարվող քաղաքականության երկվության, անհեռանկարության եւ հեռանկարի առկայության, ազգային եւ ազգային դրսեւորումների մասին, եւ ամեն ինչ գալիս-հանգում է ղարաբաղյան հիմնահարցին մարտավարական, Հայ Դատին ռազմավարական առումներով: Այսում ենք հիմնահարց, չենք անդրադառնում բառերի իմաստին: Այո, դա է *հիմնական հարցը*: Խնդրի պարզեցում-պարզունակացում չէ, այլ հստակեցում: Անցյալի բանավեճը չէ նպատակը, այլ ճշգրիտ, սրափ, հաշվեկշռված մոտեցումը: Փորձառու ծանր հիմնական դրույթներին` մեզնից յուրաքանչյուրն իր դատողություններն կարող է անել, մասնագետներն առավել խորությամբ ու լայնությամբ, սակայն վերջին բանը դատողություններից դենը չի անցնում: Համալսարանի եղույթը այդ առումով նույնպես հասկանալի է, ողբերգական բոլոր պահանջներին համապատասխան է, ուղին չես մասնանում... Զիջել չենք կարող, այո՛, հրաժարումը կործանարար կլինի, այո՛, բայց առաջխաղացում կամ տեղաշարժ նույնպես չկա: Եւ ինչպես տանամյակներ ի վեր, այս դիվական դիլեմման այսօր էլ մաշում ու մաշում է մեր հոգեկան, բարոյական, նյութական պաշարները, հիմք ու առիթ դառնալով հուսալքումների, հիասթափությունների: Քանիցս շեշտվել է, որ դա հիմնավոր պետականության, ամբողջ ազգի ներունակության նպատակային ծառայեցման, հույժ մասնագիտական վերլուծությունների եւ հանձնարարականների հիմքի վրա պիտի գոյանա: Եւ քանի որ հայտնել ես արդեն, թե մտադիր ես ստեղծել Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների կենտրոն, չեմ կասկածում, որ հենց այդ հիմնական հարցերն են դառնալու առաջին մտահոգության, առաջին վերլուծության եւ հետազոտման նյութ:

Ես ծանոթացել եմ ստեղծվելիք կենտրոնի ծրագիր-նախագծին: Շատ ընդգրկուն, պահանջելի գործ է ձեռնարկվում: Մինչ այդ` ծանոթ նմանօրինակ մի քանի ծրագրերի, համապատասխանաբար ոգեւորված ու բեւեռված եղած, այս մեկն ինձ խիստ կառուցիկ եւ ամբողջական է թվում, ու որոշակի հույս գծագրվում է...

– Ազգային ռազմավարությունը, հարկավ, մեկ եղույթով (կամ ընդհանրապես եղույթով), մեկ կամ մի քանի անձով, մեկ ձեռնարկումով լուծվել եւ ամբողջականանալ չի կարող: Համակարգային մոտեցում պահանջող լրջագույն, կարեւորագույն մի խնդիր է ծառացած, առավել եւս, որ վերջին շրջանում կասկածից դուրս է, որ Հայաստանի քաղաքականությունը հիմնված է տարերային մոտեցումների, պահի կամ իրադարձության թելադրանքի վրա, ինչ երեւի թե ժառանգված է հանրահավաքային փուլից: Իսկ դա անհարիր է պետականության փուլին:

Եւ անհրաժեշտ է թե՛ Հայաստանի իշխանությունների, թե՛ ընդդիմության կուսակցությունների եւ խմբակցությունների, նաեւ շատ կարեւոր է` ամբողջ հայության դերն այդ ծրագրի կերտման, հաստատման եւ իրագործման հարցում: Հայաստանի քաղաքականությունը վերջապես ծրագրավորված տեսք պիտի ունենա, այլընտրանքային լուծումներ պիտի առաջարկվեն, քանզի արդյունավետ քաղաքականությունը ենթադրում է խնդրի բազմաժամկետ, բազմամակարդակ գործունեություն, հիմնված լուրջ եւ հավաստի վերլուծությունների, մասնագիտական ծանրակշիռ կանխատեսումների վրա:

Սա է բանալին, կարծում եմ, նաեւ ազգ դառնալու, ազգային հավաքական գիտակցություն մշակելու ճանապարհին: Ներկայումս, ցավոք, չենք եղել զավառական-սփռողական ծիրից, չե՞նք եղել: Չեմ չափազանցնում, մենք մեծ կարողականություն ունենք փնտրել, գտնել եւ գործադրել է պետք: Որպես նախկին սփյուռքահայ, գիտեմ սփյուռքի բոլոր դժվարությունները նույնպես, սակայն երբ չենք փորձելու, չենք ձգտելու եւ աշխատելու դառնալ հավաքական, ամբողջական միավոր, դժբախտությունները ու ձախողումները անդրդվելի են լինելու մեր դժվարին ճանապարհից:

Չհոռետեսելով Կենտրոնի ստեղծումը, այս նպատակն եմ հետապնդում: Ամենեւին չակնկալելով, թե հենց դա պիտի լինի միակը: Թող դառնա սկիզբ: Երբ անցած տարիներին գոնե առաջին քայլերն արված լինեին, երբ հիմնախնդիրներին մոտենայինք որպես պետություն, առաջընթաց քայլափոխեր կունենայինք անշուշտ: Կուսակցականությունը ոչնչի չի հանգեցրել, ոչ մի ժամանակ, ոչ մի տեղ: Անխախտականության պատճառով միայն սահմանափակ մարդիկ են տառապում:

Եւ երբ հիմնական հանգույցը Թուրքիա հետ բարդ փոխհարաբերություններն են, ամենեւին չպետք է մոռանալ, որ այդ երկիրը նույնպես գիտե, որ իր ճանապարհներից մեկն էլ Գերմանիայի օրինակին հետեւելն է` ինքնամաքրման ճանապարհը, մեղքերն ընդունելու եւ պատմական օրինաչափությունների հետ հաշտվելու ճանապարհը: Ինչպես հասնել դրան: Ենթադրում, բազմաշերտ եւ սկզբունքային քաղաքականությունն է հասցնելու դրան, ոչ ամենեւին վիճը ծոռ եւ կամակատար պահվածքը: Պարզ է, չունենք ռազմական կարողությունը պարտադրելու համար: Սակայն ունենք, եւ հանգավոր բան է աչքառող անել մեր բարոյական եւ քաղաքական ուժը: Իսկ երբ այդ ամենն արված է հիմնավոր, լուրջ ծրագրումների, տարածաշրջանի աշխարհաքաղաքական հաշվեկշռի նկատառումներով, Հայաստանը կկարողանա իրավահավասարության հիմունքներով ճնշումներ եւ ազգային շահերին համընկնող ճանապարհով տանել իր քաղաքականությունը: Կենտրոնը ստեղծվում է դրա համար եւ ոչ միայն դրա համար:

– Մտերիմի իրավունքով եմ ակնարկում, նաեւ` տպավոր գավառական տրամադրությունների ճանապարհը փակելու միտումով, հիմա դյուրին է զուգահեռ անցկացնել պաշտոնաթող Ր. Հովհաննիսյանի եւ պաշտոնաթող Մ. Գորբաչովի միջեւ: Նա էլ կենտրոն հիմնեց...

– Չէ, այդ մեկը չեղավ... Թե անձնավորություններն են տարբեր, թե առաքելություններ: Նա կայսերապետության ներկայացուցիչ էր, նաեւ այդ կայսրության ավերողներից գլխավորը: Ես ոչ մեկն եմ, ոչ մյուսը, այլ հայ մարդ, որը խորապես գիտակցում է Ռուսաստանի եւ Հայաստանի համակողմանի կապերի անհրաժեշտությունը եւ ունի մեկ նպատակ` իր համեստ կարողությունները ծառայեցնել ժողովրդի, հայոց պետականության շահերին: Այդպիսի կենտրոններ հասկանալի են զարգացած ժողովրդավարական կառույցներին, եւ պետություններն իրենք են ստեղծում այդօրինակ հետազոտություններով եւ ծրագրումներով: Ծանոթ ես նախագծին, ու պիտի հաստատես, որ այդպես է: Հնարավոր է, սկզբնական շրջանում մեր հետազոտությունները ու առաջարկությունները ուշադրության չարժանանան, բերահավատորեն ընկալվեն կառավարության կողմից: Ոչինչ, ժամանակը կրկնակի այլընտրանքային հիմնավոր ծրագրումների անհրաժեշտությունը: Երբ իշխանությունները բավարարվեն պարզապես անտեղյակությամբ, չեմ կարծում, թե հասարակության մեջ չգտնվեն ուժեր, որոնք հանրորեն կհետեւեն մեր Կենտրոնի աշխատանքի արդյունքները:

– Այդպիսով, կդառնաս ընդդիմության ներկայացուցիչ:

– Իսկ ո՞վ է սահմանում այդ բնորոշումը, եւ ինչո՞վ է պայմանավորվում: Ես չգիտեմ, առանձնապես չեմ էլ մտահոգվում, թե ինչպես պիտի ներկայացվեմ, բնորոշվեմ, հորջորջվեմ: Կարեւոր է, որ ինքս ինձ չեմ համարում այդպիսին, չեմ էլ համարի: Պետական նախկին մի գործիչ եմ, որն իր եզրակացությունները, մտահոգությունները է ներկայացնում, աշխատում հիմնավորել եւ ապացուցական եղանակով փաստել: Կենտրոնը դառնալու է Հայաստանի առաջին հիմնարկությունը, որը բացառապես անկախ հիմունքներով, արհեստավարժորեն, համակողմանիորեն մշակված ծրագրումներով է ներկայանալու: Ասել եմ ու կրկնեմ` երբեք ու երբեք չի ծառայելու որեւէ քաղաքական շահադիտական նպատակի, որեւէ կուսակցության կամ խմբակցության: Իմ դավանած սկզբունքներից մեկն էլ այն է, որ անաչառության բիվ մեկ ախոյանը միակողմանիությունն է, ուղղամտությունը:

– Իմ հերթին ես էլ կրկնեմ, որ Կենտրոնի ծրագիրն ինձ շատ ամբողջական, շատ լուրջ է ներկայանում: Սակայն իր ընդգրկումներով հենց նյութական զգալի միջոցներ է պահանջում, ուստի հասակով մեկ կանգնում է ֆինանսավորման հարցը: Ինչպես բոլոր-բոլոր մեծ հանույթներն այս խիստ գործնական աշխարհում, մեծ գործերը նույնպես մեծ գումարներ են պահանջում:

– Պաշտոնավարության ընթացքում սովորել եմ նաեւ հանգամանքների ծանր արհեստը` խառնվածքիս անհամապատասխան մի բան, բայց վերջին ձեռնարկել եմ հարկադրաբար: Արդյունքներ կան, եւ սկզբնական շրջանում պիտի սոր միջոցներով եւ սահմանափակ անձնակազմով լծվենք գործի: Չեմ տարակուսում, որ իշխանություններն էլ վաղ թե ուշ կգիտակցեն գործի կարեւորությունը, տպավոր տեղեկությունների, մասնագիտական վերլուծությունների եւ հանձնարարականների անհրաժեշտությունը պետության համար, եւ հենց իրենք կդառնան հիմնական պատվիրատու: Այդ դեպքում շատ կհեշտանա ֆինանսավորման խնդիրը: Մի խոսքով, լավատես եմ, աշխատելու, գործ անելու վճռականությամբ լի:

– Խոսքիդ մեջ մեկ-երկու անգամ օգտագործեցիր «որպես նախկին սփյուռքահայ» դարձվածքը: Արդեն պարզ է, որ հաստատապես մտադրել ես հայաստանաբնակ դառնալ:

Եւ քանի որ զրույցներ ու շրջումներ են պտտվում-տարածվում, թե Րաֆֆի Հովհաննիսյանը վճռել է վերադառնալ քաղաքականպետական ասպարեզ, ներկայումս էլ որոշակի «խմիչ» է ստեղծում համալսարանի իր եղույթով, մասնավոր բնակարանում հրավիրված ժամույթ առուլիսով, Կենտրոն հիմնելով եւ այլն, հնարավոր է, որոշակի խավերի շրջանում կայունացածի մտայնություն, թե... այս անմեղի սակ մի բան կա: Զուտ հայաստանյան եւ ոչ միայն հայաստանյան մտայնություն: Թե չէ, ասենք, ի՞նչն է ստիպում պաշտոնաթող արտգործնախարարին ոչ միայն բնակություն հաստատել հոգս ու կարիքի մեջ թաղված այս երկրում, ոչ միայն ծածկ չունենալ գլխի վրա, լիիրավ քաղաքացի չհամարվել, այլեւ ընտանիքը տեղափոխել այստեղ, ավելին` չորրորդ զավակն ունենալ եւ Շուշի անվանակոչել նորածին դստերը... Ինչի՞ համար են այս զոհողությունները, երբ...

– Սփյուռքում էլ եմ լսել այդ չարաբաստիկ զոհողության մասին, եւ զարմացել եմ: Սովոր եմ հարգել այլոց կարծիքը, բայց սեփական կարծիքս պակաս էական չէ ինձ համար: Եւ առանց դեմագոգ զարնվելու, մի փիչ էլ վերամբարձ ասեմ, ես Րաֆֆին չէի լինի, երբ հիմա Հայաստանում չապրեի: Իսկական զոհողությունն այն կլիներ, երբ մնայի Ամերիկայում` լրագրերի եւ հեռուստատեսային լուրերի պաստառներով կերակրվելով: Իմ կյանքն իր բոլոր բեկերով կապված է Հայաստանի, հայ ժողովրդի ու մեր հավաքական ճակատագրի հետ, ուրիշ ասելիք չունեմ, իսկ մարդիկ ազատ են իրենց եզրակացություններն անելու:

Ժողովրդի զավակը պիտի գործի եւ ծառայի անկախ պաշտոնից, գրաված դիրքից: Շեշտեմ նաեւ, որ ամենեւին մտադիր չեմ ինձ հեռու պահել քաղաքականությունից, մեզ համար ու հայ ժողովրդի համար կենսական կարեւորության խնդիրներից: Երբ գործում եմ (իսկ Կենտրոնը գործունեություն է), առաջ իմ ներկայությունը զգալի պիտի լինի, իմ մոտեցումները պիտի ներկայացնեմ, փաստարկեմ, ապացուցեմ, համոզեմ: Այո, Կենտրոնից զատ, որեւէ այլ ծրագիր չունեմ: Մեզնից յուրաքանչյուրն իր դերն ունի, եւ երբ կատարել է, կամ կիսատ է թողել ստիպողաբար, պիտի անցնի մեկ այլ փուլի: Ի դեպ, սա միայն իմ` Ր. Հովհաննիսյանի մտահոգությունը չպետք է դառնա, այլեւ ասպարեզի վրա գտնվող ամեն մի գործչի: Ժողովուրդը եւ ժամանակն են գնահատումներ տալիս, ստիպում այս կամ այն դերը, գործը ստանձնել: Եւ միայն գործով են ապացուցում ժողովրդին ծառայելու նվիրումը, վճռականությունն ու անշահախնդրությունը:

– Արդեն վեց ամիս չես պաշտոնավարում, հեց հաճախ կարելի է տեսնել հասարակական վայրերում, ցուցահանդեսների բացմանը, պատերական ղրեմիերաներին, պարզապես փողոցում: Հանախակի մեկնում ես հեռավոր շրջաններ, աղետի գոտի, նոր ես վերադարձել Արցախից: Մի խոսքով, սկսել ես «մարդավարի» ապրել` առանց ուղեկցության, ծառայողական ավտոմեքենայի, պաշտոնի բելադրած պայմանականություններով կաշկանդված չես: Եղե՞լ են պահեր, երբ մտածես, որ պաշտոնավարության ընթացքում այս կամ այն քայլը չպետք է անեիր, այս կամ այն վերաբերմունքը չդրսեւորեիր: Եւ ի՞նչ տվեց քեզ այս վեց ամիսը` վերարժեքավորելու, վերագնահատումների տեսակետից:

– Հակադարձան լիքը: Գյումրիում, Սյունիքում, Արցախում եւ այլուր շփվելով ամենատարբեր մարդկանց հետ, սահմանամերձ գոտու բնակիչներին, զինվորներին հանդիպելով (բոլոր-բոլոր անդրասկերացնելի դժվարություններն ընկալած) ոչ թե կարծիքներով, այլ ոտքերով եմ հասցրել ժողովրդի բան քանդվածներից բխող լավատեսությամբ, հաստատակամությամբ, անկոտրում ոգու գիտակցումով: Ու երբ վերարժեքավորումից ես խոսում, ներկայումս շատ ավելի, քան նախկինում, համոզվեցի, որ անհնար է, ասենք, չլինել Ղարաբաղում, մասնել չզգալ ղարաբաղյան շունչն ու ոգին, եւ... Ղարաբաղի հիմնախնդիր ներկայացնել միջազգային ատյաններում: Անհեթեթություն է: Զուտ անձնական մի բան էլ ասեմ: Շուշվա ազատագրման տարելիցին, հայ դղրության եւ մշակույթի այդ ոստանում շարունակ պատկերացնում էի, թե տարիներ անց նորածին դստրիկս ինչպես է շրջելու իրեն անուն պարգեւած քաղաքի փողոցներով, եւ այդ փողոցները շեն են լինելու, բարգավաճ: Փշաքաղվեցի, եւ թող լավ երազ թվա հիմա, բայց երբ այդ երազն իրագործելուն չենք նվիրվելու բոլորով, էլ ինչի՞ համար ենք ապրում: Հիմա ես նման եմ հայկական հեքիաթի այն կերպարին, որը ոչ թե տարով, այլ ամսով էր մեծանում, այո, հայաստանյան ամեն ամիսը, Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի էությունը խորապես հասկանալու առումով, տարիների իմացություն է ներարկում, ուսիեւ տարիների պարտքը վերադարձնելու գիտակցություն: Իրոք, անհնար է ապրել առանց վերարժեքավորման, ինքնական վերաբերմունքի առաջին հերթին ինքդ քո հանդեպ, սակայն, պարեպախտաբար, կարեւոր ու սկզբունքային որեւէ սայթաքում կամ վրիպում թույլ չեմ տվել, երբեք չեմ բռնացել խղճիս, ինքնությանս վրա:

– Օրինակելի զգացողություն է: Եւ երբ քաղաքական-հասարակական գործչի որոշակի ճանապարհ անցած, ներկայումս էլ կարեւոր ձեռնարկում իրականացնող, ավելին` երեսուներեք տարեկան փրբուն հասակ ունեցող անհատականությունն է դա ասում, մնում է միայն եռանդ, առողջություն եւ հաջողություն մաղթել նրան: Ընդունիր սրտանց:

– Շնորհակալ եմ: ■

digitised by A.R.A.R.@

Գերմանիա

ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱԿԱՌԱԿ ՕՐԵՆՔԻ

կամ Բունդեսվերը միջազգային կարգավորման գործիք

Գերմանիայի ռազմական ուժերը ՄԱԿ-ի զոլքերի կազմում մեկնում են Սոմալի: Երկրորդ անգամ 1945 թ. ի վեր գերմանացի զինվորներն ուղարկվում են հակամարտության գոտի: «Փրկել եւ օգնել», սա է Բունդեսվերի առաջադրանքը, ինչպես նաեւ «պաշտպանել միջազգային խաղաղությունը»: Ընդառաջ գնալով ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի խնդրանքին, կանցլեր Հելմուտ Կոլն ավելացրեց կառավարությունում գոյություն ունեցող հակասությունների շղթան եւս մեկ օղակով: Այդ որոշումը միակողմանիորեն չընդունվեց նաեւ հասարակության կողմից. ցնծության եւ ոգեւորության առանձին արտահայտություններին հետեւեցին մտահոգության ու դատապարտման արձագանքներ:

Ինչեւէ, կասկած չի հարուցում այն փաստը, որ աջ ծայրահեղականության ակնհայտ աշխուժացման, փախստականների առավել հզոր ներհոսքի վտանգի, Արեւելյան Գերմանիայի տնտեսական սուր խնդիրների առկայության պայմաններում Հելմուտ Կոլն այս հարցում ՄԱԿ-ին աջակցելու որոշումն ընդունել է ոչ առանց դժվարության: Ի դեպ, աղբյուրի հարցումների համաձայն, նա բավականին համեստ տեղ է զբաղեցնում երկրի ամենաճանաչված 20 քաղաքական գործիչների շարքում՝ բավարարվելով ընդամենը 10-րդ տեղով եւ առաջ թողնելով այնպիսի գործիչների, ինչպես, օրինակ, արտգործնախարար Կ. Քինկելին, Բունդեսթագի նախագահ Ռ. Զյուսմութին եւ վերջերս անսպասելիորեն հրաժարական տված սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության նախագահ եւ վարչապետ Բ. Էնգհոլմին: Իր պաշտոնավարության 10-րդ տարին բոլորած Հելմուտ Կոլի քաղաքական աստղը, որ մի պահ առատ փայլատակեց Գերմանիայի վերամիավորման ժամանակահատվածում (1989-1990 թ.թ.), շարունակում է խամրել, իր տեղը զիջելով 1994 թ. Բունդեսթագի ընտրությունների նախապատրաստվող նոր հավակնորդների:

Այս մրցույթում շարունակվում են բորբոքվել քաղաքական կրքերը՝ առճակատվելով երկրի խորացած սոցիալ-տնտեսական դժվարությունների հետ (գերմանացիների ճնշող մեծամասնությունն այսօր համոզված է, որ Արեւելյան Գերմանիայի տնտեսական զարգացման համար հատկացվող ծախսերն Արեւմտյան Գերմանիայի կենսամակարդակի բարձրացումը կհետաձգեն առնվազն 10 տարի: Կուսակցություններն ու կառավարությունում նրանց խմբակցությունները փորձում են համաձայնության գալ Բունդեսվերի՝ միջազգային գործողություններին մասնակցելու հարցում: Քանի որ Գերմանիայի սահմանադրությամբ նախատեսվում է երկրի ռազմական ուժերի օգտագործումը միայն պաշտպանողական նպատակներով, ապա մասնակցության մասին որոշումը պահանջում է փոփոխություն հիմնական օրենքում, ինչը իրավասու է կատարել միայն խորհրդարանը: Լիբերալ-դեմոկրատական այս տեսակետը հակադրվում է նույն կուսակցության նախագահի եւ արտգործնախարար Քինկելի դիրքորոշմանը, որն, անկասկած, գտնվում է կանցլերի եւ քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության ազդեցության տակ: Վերջինս ներկայանում է որպես «խիստ գծի» կողմնակից, պահանջելով Բունդեսվերի միջամտությունը նաեւ Բոսնիայում, ընդհուպ մինչեւ ցամաքային դիրքերի ռմբակոծումը: Բունդեսվերի ներքաշմանը ռազմական գործողությունների մեջ կտրականապես դեմ են սոցիալ-դեմոկրատները:

Գերմանացիների վերապահությունը երկրորդ աշխարհամարտից հետո ծագած է բռնությունից հրաժարվելու քաղաքականությունից, որին տասնամյակներ շարունակ հետեւում էր Գերմանիան: Դա ինտերվենցիոն արտաքին քաղաքականության սկիզբն է եւ հակասում է Գերմանիայի որդեգրած սկզբունքին, այն է՝ պատերազմը որպես քաղաքական լուծման միջոց բացառելու սկզբունքին: Գերմանիայի զինվորները, սոցիալ-դեմոկրատների ընդդիմությամբ, պետք է մասնակցեն միայն խաղաղարար գործողություններին:

Սահմանադրության համապատասխան կետի փոփոխման շուրջ ծագած կոնֆլիկտի ուղիներ դեռեւս չեն նշմարվում: Սահմանադրական դատարանի սոցիալ-դեմոկրատների կողմից ներկայացված բողոքներն էական արդյունքներ չեն տալիս, քրիստոնյաները, Բունդեսթագում խմբակցության ղեկավար Վ. Շոյբլեի քաջալերմամբ, շարունակում են հիմնավորել իրենց «խիստ գծի» արդարացիությունն ու անհրաժեշտությունը: Պաշտպանության նախարար Ֆ. Ռյուեի կարծիքով, գերմանական զոլքերի մասնակցությունը ռազմական գործողություններին ինքնիշխան պետության «բնականոն վիճակի» արտահայտությունն է, չի բացառվում նաեւ պատերազմ վարելը որպես «վերջին միջոց»: Նեղ դրության մեջ ընկած լիբերալ-դեմոկրատները, բորբոքելով կուսակցության փորձառու ուսուցիչ Հ.-Դ. Գենշերի զայրույթը, անօգնական դիտում են, թե ինչպես են պահպանողականները ոտնահարում սահմանադրությունը (առանց բավարար իրական լիազորություններ ունենալու) եւ Գերմանիային մասնակցում իր ռազմական ուժերը կիրառելու ճանապարհը:

Թե ինչպիսի հետեւանքներով է հղի նման քաղաքականությունը, դժվար չէ կռահել, բերենք քրիստոնեա-դեմոկրատներից մեկի հեգնական խոսքերից. «Այսօր մերն է Բոսնիան, իսկ վաղը՝ ամբողջ աշխարհը»:

Պատրաստեց
ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԽԵՉՈՅԱՆԸ

Լուրերի հոսք

ՄՎՀ-ն վարկեր կտրամադրի Ռուսաստանին

Ռուսաստանի կառավարությունը եւ կենտրոնական բանկի ղեկավարությունը մայիսի 22-ին վերջնականապես համաձայնեցրին տնտեսական քաղաքականության առնչվող համատեղ հայտարարության տեքստը, որը պետք է Միջազգային վալյուտային հիմնադրամ ուղարկվի Ռուսաստանի տնտեսության «համակարգված վերափոխումների» երեք միլիարդ դոլլարի առաջին կեսն ստանալու նպատակով: Նույն օրը վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, ֆինանսների նախարար Բորիս Ֆյոդորովը եւ կենտրոնական բանկի նախագահ Վիկտոր Գերաշչենկոն ստորագրեցին համատեղ հայտարարության տեքստը: Փաստաթղթով նախատեսվում է, որ կառավարության եւ կենտրոնական բանկի հարկային եւ դրամավարկային քաղաքականության նպատակներն են մինչեւ 1993 թ. վերջը արժեզրկման ամսական տեմպերը իջեցնել մինչեւ 10 տոկոս եւ 1994 թ. հասնել գների հետագա կայունացման: Փաստաթղթում ընդգծվում է, որ կառավարությունը ռուբլու միասնական շուկայական փոխարժեքի համակարգի ստեղծումը համարում է շուկայական տնտեսությանն անցնելու կարեւոր տարր: Կենտրոնական բանկը արհեստականորեն չի պաշտպանի ռուբլին եւ չի միջամտի տարադրամի շուկային: Եթե Միջազգային վալյուտային հիմնադրամը հավանություն տա Ռուսաստանի ղեկավարների համատեղ հայտարարությանը, ապա վարկի առաջին մասը (1,5 մլրդ. դոլլար) կարող է Ռուսաստանին հանձնվել արդեն հուլիսի սկզբներին, իսկ երկրորդ մասը՝ այս տարվա աշնանը: Բացի դրանից, Ռուսաստանի կառավարությունը մտադիր է ամենամոտ ժամանակներս ՄՎՀ-ի հետ բանակցություններ սկսել 3 մլրդ. դոլլար պահեստային վարկի վերաբերյալ համաձայնագրի կնքման շուրջը, որը կարող է ստորագրվել ս. թ. աշնանը: ԻՖ

Կորեան հավասարիմ է ժողովրդավարությանը

Կորեայի հանրապետությունն այսուհետեւ կվարի «նոր դիվանագիտության» կուրս, որը շեշտը դնում է համաշխարհային այնպիսի արժեքների վրա, ինչպիսիք են ժողովրդավարությունը, ազատությունը, բարգավաճումը եւ մարդու իրավունքների պաշտպանությունը, հայտարարեց նախագահ Կիմ Են Սամը, մայիսի 24-ին Սեուլում պետությունների ղեկավարների համաժողովում ելույթ ունենալով Խաղաղօվկիանոսյան տնտեսական խորհրդի 26-րդ նստաշրջանի շրջանակներում: Մենք կձգտենք եռանդուն դեր խաղալ ժողովուրդների խաղաղության ապահովման, սպառազինությունների վերահսկման եւ մոլորակի համամարդկային խնդիրների լուծման գործում», ընդգծեց նա: «Նոր դիվանագիտությամբ» նախատեսվում է պահպանել Սեուլի եւ Վաշինգտոնի անվտանգության երկկողմ համակարգը: Միաժամանակ դրա նպատակն է սկզբնավորել Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան շրջանի բոլոր պետությունների երկխոսություն: Կիմ Են Սամը հավաստեց իր կառավարության հավատարմությունը հաշտության ու համաձայնության միջոցով կորեական ժողովրդի աստիճանական վերամիավորման, իսկ այնուհետեւ երկու պետությունների «ազգային հանրակցության» ստեղծման գաղափարին: Նա Փենյանին կոչ արեց հրաժարվել միջուկային զենքի ստեղծման ենթադրյալ ծրագրերից եւ դրանով իսկ օգտագործել միջազգային ընկերակցության կյանքին մասնակցելու հնարավորությունը: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Չեչնիան մտցնում է լատինատառ գրություն

Չեչնիայի նախագահ Ջոհար Դուդաեւի կարգադրությամբ, մինչեւ հունիսի 1-ը բոլոր ձեռնարկությունները, պետական կառույցները պետք է պատրաստեն լատինատառ նոր կնիքներ, ցուցանակներ եւ բլանկներ, որոնց վրա պետք է պատկերված լինի Չեչենական Հանրապետության զինանշանը: Ինչպես հաղորդեց ԻՖ-ի թղթակիցը Գրոզնիից, ղեկավարներն այդ կարգադրությունը չկատարելու դեպքում անձնական պատասխանատվություն կկրեն: ԻՖ

Ժնեւ

Բանավեճեր ՄԱԿ-ի դերի ուժեղացման շուրջը

Հունիսի 14-25-ը Ավստրիայի մայրաքաղաքում տեղի կունենա մարդու իրավունքների Համաշխարհային համաժողովը: Դա կլինի բարձր մակարդակով նման բնույթի առաջին հանդիպումը վերջին 25 տարում: Ճիշտ է, առայժմ պարզ չէ, թե արդյոք բոլոր երկրները համաժողովում ներկայացված կլինե՞ն «առաջին դեմքերով»:

Վերջին երեք շաբաթվա ընթացքում Ժնեւում նախապատրաստական բանակցություններ էին ընթանում, սակայն հաջողությամբ չպսակվեցին: Ենթադրվում էր, որ Ժնեւում կավարտվի աշխատանքը «Վիեննայի դեկլարացիայի» վրա՝ մի փաստաթուղթ, որը պիտի ընդունվի Համաշխարհային համաժողովում եւ մարդու իրավունքների ոլորտում դառնա ՄԱԿ-ի հետագա քաղաքականության հիմքը: Նախագծի բոլոր դրույթների վերաբերյալ առայժմ համաձայնություն չկա:

Հիմնական բանավեճերն ընթանում են մարդու իրավունքների ապահովման գործում ՄԱԿ-ի դերի ուժեղացման գաղափարի շուրջը, այն դեկլարացիաների եւ բարի կամքի արտահայտություններից փոխարինելու դեպի իրական գործողություններ: Այդ գաղափարի գլխավոր իրականացնողն է ԱՄՆ-ը, նրան ընդդիմանում են զարգացող երկրները, որոնք գտնում են, որ ՄԱԿ-ի միջամտությունն իրավապաշտպանական խնդիրներում անհամատեղելի է ազգային ինքնիշխանության հասկացողությանը: Այստեղ պետք է նկատի ունենալ, որ Հելսինկյան հռչակագրի դասական այն դրույթը, որ մարդու իրավունքներն այս կամ այն պետության ներքին գործը չեն, զարգացող որոշ երկրների համար մնում է դատարկ արտահայտություն:

Հարցը ոչ այնքան իրավապաշտպանական հարցադրման մասին զարգացող երկրների անտեղյակությունն է, որքան այն, որ հենց այդ երկրների հետ են կապված մարդու իրավունքների հիմնական խախտումները: Այդ խախտումների դեմ պայքարում ՄԱԿ-ի դերի ուժեղացումը չի հրապուրում այն վարչակարգերին, ինչպիսիք են վիետնամականը, հյուսիսկորեականը, բիրմայականը, իրաքյանը, կուբայականը եւ ուրիշները:

ԱՄՆ-ը եւ նրա դաշնակիցները Ժնեւյան բանակցություններում վճռականորեն պայքարում էին ՄԱԿ-ի դերի ուժեղացման օգտին: Անգլիայի շաբաթ ԱՄՆ-ը հայտարարեց «մարդու իրավունքների բնագավառում իր գործողությունների մասին»: Այդ նախագծի տեսական դրույթներից ամենակարեւորը կոնսենսուս հասկացության մեկնաբանումն է: ԱՄՆ ծրագրում եւ ամերիկյան պատվիրակության ղեկավար Քենեթ Բլեքուելի մայիսի 10-ի Ժնեւյան ելույթում խոսքը ժողովրդավարական պետությունների համակցությունում ունեցած «լայն կոնսենսուսի» մասին է: Այն հակադրվում է կոնսենսուս հասկացողության ոչ ճիշտ պարզաբանմանը, որի պատճառով մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցում «փարոս» չհանդիսացող տասնյակ երկրների դիրքորոշումը խոչընդոտում է ժողովրդավարական իրավապաշտպանական ցանկացած նախաձեռնություն:

Գործնականում ամերիկյան ծրագիրն առաջարկում է ստեղծել մարդու իրավունքների հարցով Գերագույն կոմիսարի պաշտոն՝ որպես բարձրագույն դատավորի եւ անհատի ոտնահարված իրավունքների գլխավոր պաշտպանի: Միջազգային աջակցություն ստացած այդ գաղափարին Ժնեւյան բանակցություններում դիմադրեցին մի շարք ասիական երկրներ:

Ոչ ճիչ փոքր չառաջացրեց ԱՄՆ առաջարկը ՄԱԿ-ի հատուկ զեկուցող նշանակել կանանց խնդիրների համար՝ ընտանիքում կանանց ծեծի, բռնաբարության, նորածին աղջիկների սպանության, բաժինքի համար սպանությունների դեմ պայքարում եւ այլն: ■

Լոնդոն

Մերձավոր Արեւելքը զենքի ներմուծման գծով առաջին տեղում

Երրորդ աշխարհի շրջանների մեջ Մերձավոր Արեւելքն առաջին տեղն է զբաղեցնում սպառազինությունների ներմուծման գծով, զգալիորեն առաջ անցնելով Հարավարեւելյան Ասիայի եւ Կենտրոնական Ամերիկայի երկրներից: Միայն 80-ական թվականներին արտասահմանից արաբական պետություններ եւ Իսրայել է բերվել ավելի քան 135 միլիարդ դոլլարի զենք: Իսկ 1991 թ. ավարտված Պարսից ծոցի պատերազմից հետո, այդ երկրներում ամենաարդիական սպառազինությունների գնումների տեմպերը մի քանի անգամ արագացան:

Ինչպես նշվում է Կահիրեի համալսարանում կայացած սեմինարում ներկայացված զեկուցագրում, Իրաքի զորքերից Քուվեյթի ազատագրումից մինչեւ 1992 թ. հուլիսը արաբական բերակղզու միապետությունները եւ հարեւան արաբական պետությունները հայտարարել են, որ ուզում են ներմուծել մոտ 45 միլիարդ դոլլարի սպառազինություն: Նույն ժամանակամիջոցում նրանք կնքել են ավելի քան 23 միլիարդ դոլլար գնահատվող զինամատակարարման պայմանագրեր:

1950-1991 թթ. սպառազինությունների գնման առավել շատ միջոցներ հատկացրած շրջանի երկրների մեջ առաջին տեղը զբաղեցնում է Եգիպտոսը: Նրան հաջորդում են Իրաքը, Իրանը, Սաուդյան Արաբիան եւ Իսրայելը: Եւ եթե 50-ական թթ. եւ 60-ականների սկզբին զենքի մերձավորարեւելյան շուկայում առաջատար տեղ էին զբաղեցնում Մեծ Բրիտանիան եւ Ֆրանսիան, ապա վերջին տարիներին գլխավոր զինամատակարարներն են դարձել ԱՄՆ-ը եւ նախկին Խորհրդային Միությունը, իսկ այժմ Ռուսաստանը: Փորձագետների տվյալների համաձայն, վերջին 40 տարում ԱՄՆ մերձավորարեւելյան երկրներին վաճառել է 278 միլիարդ դոլլարի զենք: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բոսնիա

Ա. Կոզիրեւ. Վենս-Օուենի ծրագիրը անխուսափելի մեխանիզմ է

Մայիսի 24-ին Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը հայտարարեց, որ բոսնիացի մուսուլմանների ղեկավար Ալիյա Իզեթբեգովիչը, որն այժմ հանդես է գալիս հակամարտության կարգավորման վերջին նախաձեռնությունների դեմ, միայն մի քանի օր առաջ համաձայնություն էր տալիս Վենս-Օուենի ծրագիրն ուժ փոխելու իրագործելու հիմնադրույթներին: ԻՖ-ի թղթակցին տված հարցազրույցում Անդրեյ Կոզիրեւն ասաց, որ հանդիպել է Ա. Իզեթբեգովիչի հետ Սպլիտում եւ անձամբ տեղյակ է, որ «նա համաձայնություն է տվել մեր առաջարկություններին»: Ռուսաստանի արտգործնախարարի կարծիքով, որոշ ուժեր, ընդ որում, ոչ միայն բոսնիացի մուսուլմանների շրջանում, ցույց են ցանկանում, որպեսզի լիներ «ուժային մոտեցումների ընթացքը»: Նա գտնում է, որ եւ բոսնիացի սերբերը, եւ միջազգային հանրությունը, եւ հասարակական կարծիքը քաջածանոթ չեն Վենս-Օուենի ծրագրին: Ռուսաստանի արտգործնախարարության ղեկավարը նշեց, որ այդ ծրագիրը «համապարփակ չէ, այլ անխուսափելի մեխանիզմ»:

Ռուսաստանի արտգործնախարարը նշեց, որ վերջին շաբաթվա ընթացքում անհրաժեշտ եղավ «արտակարգ միջոցներ» ձեռնարկել նախկին Հարավսլավիայի հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ, քանի որ բոսնիացի սերբերի շրջանում տեղի ունեցած հանրաքվեից հետո ստեղծվել էր միջազգային հանրության կոալիցիայի փլուզման եւ խաղաղարար ջանքերի տապալման իրական սպառնալիք: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Իլիեսկուն երեւույթներին նայում է սթափորեն

Բուխարեստում տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում Ռումինիայի նախագահ Ի. Իլիեսկուին հարց տվեցին, թե երբ տեղի կունենա Ռումինիայի եւ Մոլդովայի հանրապետության վերամիավորումը: Նշելով, որ քաղաքականության մեջ հարկավոր է ղեկավարվել ոչ թե զգացմունքներով, այլ իրողություններով, եւ որ Մոլդովան «նախկին Խորհրդային Միության գրավված ռումինաբնակ միակ տարածքը չէ», Ի. Իլիեսկուն ընդգծեց, որ վերամիավորման խնդիրներին պետք է վերաբերվել, «հաշվի առնելով ներկա իրավիճակը», այլապես «միջազգային ընկերակցության աջակցությունից զրկվելու» վտանգ կծագի: Նրա խոսքերով, այսօր չի կարելի վերամիավորման հարց առաջադրել նաեւ այն պատճառով, որ «գոյություն ունեն Ռումինիայի ստորագրած միջազգային փաստաթղթեր, որոնցում խոսվում է ներկա սահմանների հարգման մասին»: Ի. Իլիեսկուն հերքեց Ռումինիայում լայնորեն տարածված այն կարծիքը, որի համաձայն հարեւան հանրապետության անկախության ճանաչումը «փակում է երկու երկրների վերամիավորման ուղին»: «Մենք պարտավոր էինք առաջինը ճանաչել ռումինական երկրորդ պետության անկախությունը», հայտարարեց Իլիեսկուն: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Եվրոպայում տարեվերջին 23 մլն գործազուրկ

1993 թ. վերջերին Արեւմտյան եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում գործազուրկների քանակը կկազմի մոտավորապես 23 միլիոն: Այդ մասին հաղորդել է ճապոնական «Նիհոն կեյձայ» թերթը, վկայակոչելով տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպության կանխատեսումը: Կազմակերպության տվյալների համաձայն, առաջիկա ամիսներին Եվրոպայի փաստորեն բոլոր երկրներում կահագնանա գործազրկության ալիքը: Ենթադրվում է, որ տարեվերջին դրա մակարդակը կկազմի 10,6 տոկոս, որը 2,5 տոկոսով ավելի է 1990 թ. տարեվերջի տվյալներից, երբ գործազրկության աճի միտումը նոր էր սկսել ի հայտ գալ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Նավթահանույթը կավելացվի

Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպությունը որոշում է ընդունել նավթի օրական հանույթը 900 հազար բարելով ավելացնելու մասին, հաղորդել է եգիպտական «Ալ Վաֆդ» թերթը: Ինչպես կիրակի օրը հայտարարեց Քուվեյթի նավթի նախարար Ալի Ալ Բաղլին, որոշումը կկիրարկվի հուլիսից եւ կապված է համաշխարհային շուկայում «սեւ ոսկու» պահանջարկի ակնկալվող մեծացման հետ: Նախարարի խոսքերով, այդ ժամանակ աշխարհը օրական շուրջ 24,2 միլիոն բարել նավթի կարիք կունենա: Միեւնույն ժամանակ, կազմակերպության առաջարկը փոքր-ինչ կգերազանցի պահանջարկը եւ կկազմի 24,5 միլիոն բարել:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Քուվեյթը զենք է գնում Ռուսաստանից

Քուվեյթը պատրաստ է տասը տարով պաշտպանության պայմանագիր կնքել Ռուսաստանի հետ: Այդ մասին Քուվեյթի «Ալ Անբա» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց պաշտպանության նախարար Շեյխ Ալի ալ Սաբահը: Նա հաղորդեց, որ ներկայումս Ռուսաստանում է գտնվում Քուվեյթի զինվորական պատվիրակությունը, որը պետք է համաձայնագիր կնքի ծանր եւ թեթեւ սպառազինություններ գնելու վերաբերյալ: Քուվեյթը, որը վերականգնում է իր զինված ուժերն Իրաքի հարձակումից հետո, նախատեսում է մոտակա տասը տարիների ընթացքում այդ նպատակների համար ծախսել 12 միլիարդ դոլլար: Ինչպես նշեց Ֆրանս-պրեսը, Պարսից ծոցի արաբական երկրներն էլ ավելի մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում Ռուսաստանի եւ նախկին ԽՍՀՄ այլ հանրապետությունների նկատմամբ, որոնք կայուն արժույթի կարիք զգալով, վաճառում են իրենց ժամանակակից զենքը ցածր գներով:

Սնարք

Մշակույթ

Հայ բալետը միջազգային բեմահարթակում

Մեկ ամիս շարունակ՝ ապրիլի 22-ից, մայրաքաղաքի օպերայի եւ բալետի ազգային թատրոնի բալետային խումբը, թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Լեւոնյանի գլխավորությամբ, գտնվում էր Փարիզում, ուր աշխարհահռչակ բեմադրիչ Վիտորիո Ռոսսիի հրավերով մասնակցում էր Ջուզեպպե Վերդիի «Աիդայի» միջազգային բեմադրությանը:

Մինչ այդ, Երեւան էր ժամանել միջազգային այս զանգվածային միջոցառման մեկ այլ կազմակերպիչ՝ ճանաչված բեմադրիչ Պիտեր Վան Դեր Սլուիսը, որը հայ արտիստների մասնակցությամբ բեմադրեց «Աիդայի» բոլոր պարային դրվագները:

Փարիզի Բերսիի սրահում, որը մեկ ներկայացման ժամանակ միանգամից տեղավորում է 12 հազար հանդիսականի եւ հռչակված է իր զանգվածային մշակութային միջոցառումներով, բեմադրված «Աիդան», խոշ. եզակիներից էր մասնակիցների իր ներկայացուցչությամբ. բեմադրիչ Վիտորիո Ռոսսի, իտալացի մեծահամբավ դիրիժոր Էնրիկո Դենուարի, խորեոգրաֆ Պիտեր Վան Դեր Սլուս, օպերային աստղեր Վիլհելմենիա Ֆերնանդեսը «Մետրոպոլիտենից», Կարո Կոստան եւ Ջուզեպպե Յակոմինին՝ «Լա Սկալայից», Հոլանդիայից՝ Քրիստիան Յոհանսոնը, իտալացի Բրունո Բալիոնին, այլ ճանաչված երգիչ-երգչուհիներ, ինչպես նաեւ Իտալիայի Վերոնա քաղաքի հայտնի երգչախումբն ու նվագախումբը, ֆրանսիական նվագախումբն ու զինված ուժերի տղամարդկանց երգչախումբը: Իսկ բալետային մասը վստահված էր հայաստանցի կատարողներին:

Կար ընդհանուր մտավախություն. հասկացված՝ կարճ ժամանակահատվածում հնարավոր կլինի՞ համախմբել այսքան խայտաբղետ, կատարողական տարբեր դպրոցներ ներկայացնող արվեստներ, սակայն սկսած մայիսի 4-ից կայացած տասնչորս ներկայացումները վկայեցին, որ նախնական մտահղացումը իրականացվել է լավագույնս: Եւ դա, ինչպես վկայեց Տիգրան Լեւոնյանը, այն աշխատանքային բացառիկ անկաշկանդ մթնոլորտի շնորհիվ, որ ստեղծվել էր բեմահարթակին, ուր անմիջականությունն հասնում է այն աստիճանի, երբ բեմի բանվորն ու համաշխարհային հռչակ ունեցող մաեստրոն միմյանց հետ դու-ով են խոսում որպես հավասար աշխատակիցներ: Ներկայացումներին մասնակցած հազարավոր հանդիսականների համար հաճելի անակնկալ ու մեծ տպավորություն են թողել հայ արտիստների կատարումները: Անակնկալ այն առումով, որ Արեւմուտքում Հայաստանը ավելի քիչ է հայտնի իր դասական երաժշտաբեմական արվեստով: Հենց առաջին ներկայացումներից հետո չուշացան նաեւ արձագանքները: Վիտորիո Ռոսսին

շտապեց իր հիացմունքն արտահայտել հայկական բալետային խմբի աշխատանքային կազմակերպվածության եւ բնական հրաշալի տվյալների առնչությամբ, իսկ «Ֆիգարոն» նշեց. «Հայոց բալետը առաջինն էր, որ կարողացավ խուսափել բոլոր «Աիդաների» մեջ եղած պարերի ծիծաղելիությունից»:

Միջազգային մեծածավալ այս ներկայացմանը հայ արտիստների մասնակցությունը աշխույժ խանդավառություն ու հպարտություն առաջացրեց նաեւ ֆրանսահայ համայնքում, տեղացիները ամենուր ջերմությամբ էին շրջապատում հայաստանցի իրենց հայրենակիցներին: Իսկ երբ անդրանիկ ներկայացման ժամանակ բեմահարթակ դուրս եկան հայ տղաներն ու աղջիկները փրփրուն կերպարանքներով, ջահերը ձեռքերին՝ դահլիճում ներկա ֆրանսահայ ճանաչված ռեժիսոր եւ դերասան Ժիրայր Փափազյանը անկարող եղավ զսպել հուզմունքի իր արցունքները:

«Թեեւ աշխատեցինք տքնաջան, շատ հոգնեցինք ու չարչարվեցինք, սակայն մենք բարոյական բարձրագույն տրամադրության մեջ էինք, պատմում է Տիգրան Լեւոնյանը, երջանիկ էինք, որովհետեւ առիթ ունեցանք շփվելու ճշմարիտ արվեստի ու ճշմարիտ մարդկանց հետ: Իսկ ոչ ճշմարիտ մարդը չի կարող ճշմարիտ արվեստ ստեղծել»:

Ինչ խոսք, նման համագործակցությունները բերում են նոր կապեր, առաջարկներ, ստեղծագործական մտահղացումներ: Արդեն պայմանավորվածություն կա, որ Փարիզում բեմադրված այս ներկայացումը առաջիկայում կներկայացվի նաեւ Ֆրանկֆուրտում: Հայ կատարողները հրավեր են ստացել մասնակցելու Իտալիայի Ռիմինի քաղաքում ամռանը անցկացվելիք միջազգային փառատոնին, ուր ամենայն հավանականությամբ կներկայացվի Արամ Խաչատրյանի «Գայանեն»: Ծրագրեր կան մոտ ապագայում միջազգային բեմահարթակ հանել նաեւ հայկական օպերային արվեստը:

ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՅՍՕՐ ՖՈՒՏԲՈԼԱՅԻՆ ՀՐԱՎԱՌՈՒԹՅՈՒՆ «ՄԻԼԱՆԻ» ԵՎ «ՕԼԻՄՊԻԿԻ» ԿԱՏԱՐՄԱՄԲ

Մյունխենի «Օլիմպիական» մարզադաշտում այսօր տեղի կունենա եվրոպական ակումբային թիմերի 3 մրցաշարերից վերջինի եւ ամենագլխավորի՝ չեմպիոնների գավաթի խաղարկության եզրափակիչը: Պատվավոր ափարը կվիճարկեն հին աշխարհամասի ֆուտբոլային երկու գրանդներ. Միլանի «Միլանը» (Իտալիա) եւ Մարսելի «Օլիմպիկը» (Ֆրանսիա): 1991 թ. այս մրցաշարի կիսաեզրափակիչում հիշյալ թիմերն արդեն մրցել են միմյանց հետ:

Այն ժամանակ երկու հանդիպումների արդյունքով անակնկալ հաղթանակ էր տարել «Օլիմպիկը», որը սակայն եզրափակիչում 11 մ հարվածներով գավաթի պարտություն է կրել Հարավսլավիայի «Ցրվենա Զվեզդա» թիմից:

Ո՞վ կհաղթի այս անգամ:

ԹԻՄԵՐԻ ԱՅՑԵՏՈՄՍԸ

«ՄԻԼԱՆ» (Իտալիա)

Հիմնադրվել է 1899 թ. դեկտեմբերի 18-ին: Ասոցիացիայի նախագահն է մեծահարուստ Սիլվիո Բեռլուսկոնին, մարզիչը՝ Ֆաբիո Կապելլոն:

Մարզադաշտը՝ «Ջուզեպպե Մեացցա» («Սան Սիրո»), որը տեղավորում է 76398 հանդիսական:

Իտալիայի չեմպիոն՝ 12 անգամ
Իտալիայի գավաթակիր՝ 4 անգա
Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր՝ 4 անգամ (1963, 1969, 1989, 1990)
Եվրոպայի գավաթակիրների գավաթակիր՝ 2 անգամ (1968, 1973)
Եվրոպայի սուպերգավաթակիր՝ 2 անգամ (1989, 1990)
Միջմայրցամաքային գավաթակիր՝ 3 անգամ (1969, 1989, 1990)

Եվրոպական գավաթներ

Չեմպիոնների գավաթ
12 մասնակցություն
78 խաղ, 48 հաղթանակ, 13 ոչ ոքի, 17 պարտություն: Գնդակների տարբերությունը 173-41

Գավաթակիրների գավաթ
4 մասնակցություն
30 խաղ +17 =10 -3, 47-20

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ
9 մասնակցություն
53 խաղ +22 =12 -19, 71-57

Ընդամենը
25 մասնակցություն
161 խաղ +87 =35 -39, 291-148

Չեմպիոնների գավաթի ներկայիս խաղարկություն

1/16-րդ եզրափակիչ
-«Օլիմպիա» (Սլովենիա) 4-0, 3-0

1/8-րդ եզրափակիչ
-«Սլովան» (Չեխո-Սլովակիա) 1-0, 4-0

Չեմպիոնների լիգա
«Բ» խումբ
-«Գյոթեբորգ» (Շվեդիա) 4-0, 1-0
-«Էյնդհովեն» (Հոլանդիա) 2-1, 2-0
-«Պորտո» (Պորտուգալիա) 1-0, 1-0

Ֆուտբոլիստների անցկացրած խաղերի քանակը

Կոստակուրտա, Մալդինի 9, Տասոտտի, Լենտինի, Մասարո 8, Բարեզի, Սիմոնե 7, Ալբերտինի, Էվանի, Բոբան, Պապեն 6, Ռոսսի, Դոնադոնի, Ռիյկարդ, Նավա, Գամբարո 5, Անտոնիոլի, Էրանիո, Գուլիտ, Վան Բաստեն 4, Սավիչեւիչ 3, Կուդինինի 2

Գոլերի հեղինակները

Վան Բաստեն 6, Սիմոնե 4, Պապեն, Ռիյկարդ 3, Մասարո 2, Էրանիո, Ալբերտինի, Տասոտտի, Մալդինի, Բոբան 1:

«ՕԼԻՄՊԻԿ» (Ֆրանսիա)

Հիմնադրվել է 1899 թ. դեկտեմբերին: Նախագահն է ոչ պակաս մեծահարուստ Բեռնար Տապին, մարզիչը Ռայմոնդ Գոեթալսը:

Մարզադաշտը «Ստադ վելոդրոմ» (39.926 հանդիսական):

Ֆրանսիայի չեմպիոն՝ 9 անգամ:
Ֆրանսիայի գավաթակիր՝ 10 անգամ:

Եվրոպական գավաթներ

Չեմպիոնների գավաթ
6 մասնակցություն
37 խաղ +21 =10 -6, 77-32:

Գավաթակիրների գավաթ
3 մասնակցություն
14 խաղ +7 =2 -5, 16-15:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ
5 մասնակցություն
12 խաղ +6 =0 -6, 21-19

Ընդամենը
14 մասնակցություն
63 խաղ +34 =12 -17, 144-68:

Չեմպիոնների գավաթի ներկայիս խաղարկություն

1/16-րդ եզրափակիչ
-«Գլենտորան» (Հյուս. Իռլանդիա) 5-0, 3-0:

1/8 եզրափակիչ
-«Դինամո» Բուխարեստ 0-0, 2-0

Չեմպիոնների լիգա
«Ա» խումբ
-«Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա) 2-2, 1-1
-«Բրյուգե» (Բելգիա) 3-0, 1-0
-ԲԿՄԱ (Ռուսաստան) 1-1, 6-0

Ֆուտբոլիստների անցկացրած խաղերի քանակը

Դեշամպ, Էյդլի, Պելե 10, Բարտեզ, Դեսելլ, Սոզե 9, Անգլոմա, Բոլի, Դի Մեկո, Դուրան 8, Բոկսիչ, Ֆյոլլեր 7, Կազոնի 6, Ֆերրի, Թոմաս 4, Ամորո 3, Մարտին, Վասքես 2, Օլմետա, Դուրովսկի, Մառուն, Օմամ-Բիյիկ 1:

Գոլերի հեղինակները

Բոկսիչ 6, Պելե 3, Ֆյոլլեր, Ֆեռերի, Մարտին, Վասքես 2, Բոլի, Դեսելլ, Օմամ-Բիյիկ 1: ■

Մանկական ֆուտբոլի տոն

Երեւանի Շենգավիթի շրջանի թիվ 2 մանկապատանեկան մարզադպրոցի խաղադաշտում ավարտվեց Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Քաջայր Փոլադյանի անվան հուշամրցաշարը (1979 թ. ծնված):

Ահա թե ինչ է պատմում նույն մարզադպրոցի մարզիչ, Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Ա. Մարտիրոսյանը.

- Մանկական սպորտն այսօր, լավ ժամանակներ չի ապրում: Հանրապետությունում գործող մարզադպրոցներն անգործության են մատնվել, իսկ փոքրաթանակ մարզախմբերը եւ թիմերը մի կերպ պահպանում են իրենց գոյությունը: Զրկվելով տարրական պայմաններից մարզիչները հնարավորություն չունեն լիարժեք եւ անհրաժեշտ ծանրաբեռնվածությամբ մարզումներ անցկացնել: Այս վիճակում մեզ օգնության ձեռք մեկնեց «Այր-Բեն-Գին» բարեգործական հիմնադրամը եւ Միջազգային իրավաբանական ֆիրման (ՄԻՖ), որոնք էլ դարձան մեր մարզադպրոցի եւ Քաջայր Փոլադյանի հուշամրցաշարի հովանավորները: Անկեղծ ասած մենք կցանկանայինք, որ աշխարհագրությունը մեծ լիներ: Սակայն մրցաշարին մասնակցելու 10 հազար ռուբլի վճարը, որի 60 տոկոսը նախատեսված էր մրցանակային հիմնադրամին, ոչ բոլոր թիմերն էին ի վիճակի վճարելու: Չնայած դրան, Երեւանը եւ Գյումրին ներկայացրած վեց թիմերը լավ խաղ ցուցադրեցին: Եղավ նաեւ տխուր միջադեպ: «Նաիրիս» գիտարտադրական միավորման մարզադպրոցի տնօրեն Վ. Տերյանը խաբեությամբ չվճարեց մրցաշարի մուտքի գումարը: Չնայած դրան մրցաշարի կազմակերպիչները մեծահոգի գտնվեցին եւ անազնիվ տնօրենի անմեղ ու պատվավոր պատանիներին թույլատրեցին մասնակցել մրցաշարին:

Մրցաշարի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	ՈՀ	ՈՊ	Պ	Գ
1. «Մալաթիա»	16	5	4	0	0	1	27-7
2. «Շիրակ»	16	5	3	2	0	0	13-7
3. «Շենգավիթ»	9	5	2	0	1	2	9-8
4. «Նաիրիս»	9	5	2	0	1	2	11-15
5. ՄՊՄԴ	7	5	1	1	1	2	10-6
6. «Փարոս»	0	5	0	0	0	5	1-27

Ծանոթություն. - Հիմնական ժամանակում հաղթանակի համար տրվել է 4, պարտության համար 0 միավոր:
-11 մետրանոց տուգանային հարվածներով հաղթանակի համար՝ 2, պարտության՝ 1 միավոր:
-ՈՀ՝ հաղթանակ 11 մետրանոցներով, ՈՊ՝ պարտություն 11 մետրանոցներով:

ԱՇՈՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ԵՐԵՎԱՆԻ «ԱՐԱՐԱՏԸ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԱՎԱԹԱԿԻՐ

«ԱՐԱՐԱՏ»–«ՇԻՐԱԿ»՝ 3:1

Երեւան, 25-ը մայիսի, 1993 թ., «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտ: Գլխ. մրցավար Ս. Ղազարյան

«ՇԻՐԱԿ». Ա. Հովհաննիսյան, Գ. Մկրտչյան, Ս. Կարապետյան, Հ. Վարդանյան, Հ. Աբրոյան (Գ. Գրիգորյան), Գ. Սարգսյան (Հ. Մըյան), Ա. Պետրոսյան, Հ. Թահմազյան, Հ. Ավետիսյան, Ա. Խաչատրյան, Ս. Աղաջանյան (Ա. Նիկոլյան):

«ԱՐԱՐԱՏ». Հ. Աբրահամյան, Ա. Շահգելդյան, Տ. Գասպարյան, Ա. Տոնոյան, Լ. Ստեփանյան, Գ. Ենգիբարյան, Հ. Մկրյան (Ա. Մարկոսյան), Ռ. Գրիգորյան, Հ. Մխիթարյան, Ա. Արզումանյան (Ա. Քոչարյան), Ռ. Քոչարյան (Վ. Յաղմուրյան):

Գնդակները խփեցին. Հ. Թահմազյան («Շիրակ», 27), Հ. Մխիթարյան («Արարատ», 30), Ա. Շահգելդյան («Արարատ», 79, 86):

Զգուշացվեցին. Ա. Արզումանյան («Արարատ»), Ա. Խաչատրյան («Շիրակ»):

Հայաստանի գավաթակիր Երեւանի «Արարատը»

Գավաթի վճռական մրցավեճը բավականաչափ սպասվեց: Հանգուցալուծումը տեղի ունեցավ վերջին 11 րոպեներին եւ հիմնականում 19-ամյա Արմեն Շահգելդյանի շնորհիվ, որն իր մարտական գործողություններով վարակում էր խաղընկերներին:

Առաջինը հաջողության հասան շիրակցիները: 27-րդ րոպեին Հ. Ավետիսյանը աջից ճեղքելով պաշտպանությունը, գնդակը փոխանցեց կենտրոն եւ վրա հասած Հ. Թահմազյանը 21–22 մ հեռավորությունից ուժեղ հարվածով բացեց հաշիվը: 3 րոպե անց Հայկես Մխիթարյանը ձախ եզրից ստանալով գնդակը, մոտ տարածությունից գլխի հարվածով վերականգնեց հաշվի հավասարակշռությունը: Այնուհետեւ եկավ Շահգելդյանի հերթը: Նա 79 եւ 86-րդ րոպեներին գրեթե նույն դիրքից՝ աջից մտնելով տուգանային հրապարակ, գրավեց մրցակցի դարպասը եւ 3–1 հաշվով բաղձալի հաղթանակ բերեց իր թիմին: «Արարատը» դարձավ ՀՀ 2-րդ գավաթակիր եւ պետք է մասնակցի եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթին մասնակցելու ՈՒԵՖԱ-ի ուրբանը:

Խաղից հետո ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Ն. Ղազարյանը բյուրեղապակյա գեղեցիկ գավաթը հանձնեց «Արարատի» ավագ Ա. Տոնոյանին: Արարատցիները պարգեւատրվեցին ուսանողներով եւ օդ բացնելով իրենց մարզիչ Ա. Սարգսյանին, պտտվի ելքան կատարեցին մարզադաշտում:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությունը հատուկ մրցանակներ էր սահմանել երկու թիմերի լավագույն խաղացողներին, այն պիտի ընկած Շահգելդյանին եւ Հ. Թահմազյանին հանձնեց պաշտպանության նախարարի I-ին տեղակալ Անդրանիկ Քոչարյանը:

Ամեն ինչ հոյժ տոնական էր, խաղադաշտում մարտական, բայց ազնիվ պայքար էր ծավալվել: Մրցավարներն էլ այդ պատասխանատու խաղում բարձրության վրա էին: Այս ծանր օրերին ուրախալի էր մեծ թվով հանդիսականներ տեսնել Շիրակի դաշտավայրից, որոնք եկել էին ոգեւորելու իրենց սիրելի թիմին՝ «Շիրակին» եւ զբաղեցրել էին արեւելյան տրիբունան: Ցավոք, ջենտլմեն չգտնվեցին միայն շիրակցիները, որոնք «մաքուր» խաղով զիջելով արարատցիներին, ոչ միայն չշնորհավորեցին նրանց, այլեւ հարկ չհամարեցին մասնակցել պարգեւատրման հանդիսավոր արարողությանը եւ ստանալ իրենց հասանելիք պատվոգրերը: Մի քանի նոգուկամակորությամբ չի կարելի խաղալ լավ ավանդույթներ ունեցող թիմի բարի հեղինակության հետ: Ժամանակն է ճանաչներին կարգի հրավիրել:

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Հայտարարություն

Վաճառվում են 2 եւ 3 սենյականոց բնակարաններ Սեւծովակյայում (Մոսկվայից 9 կմ հեռու), նոր շենքում:

Հեռախոսներ
(095) 2974388, 2973111

Անցած գույքի եւ արժեթղթերի հայկական բորսա:

25.27.89 25.46.67

ՈՒՅՈՒՏ

«Ույուտ» տուրիստական ֆիրման հրավիրում է Ամառային հանգիստը լավագույն ձեւով անցկացնել ցանկացողներին առաջարկում է հետեւյալ երթուղիները.

1. Բուլղարիա (Սոլնեչնի բերեգ), (Զոլոտիե պեսկի): Ծովափնյա հարմարավետ հյուրանոցներ, բուլղարական ազգային խոհանոց եւ իհարկե համաշխարհային հռչակ ունեցող լողափներ: 14-օրյա երթուղին իրականացվում է ինքնաթիռային չվերթով: Երեխաներին զեղչ գներով:

2. Սոչի (Ֆրունզեի անվ. առողջարան): Ծովափին, մերձարեւադարձային փարթամ բուսականությամբ պատված տեղանքում գտնվող առողջարանում դուք կգտնեք լիարժեք հանգստի բոլոր պայմանները, այդ թվում՝ բժշկական բարձրակ սպասարկում:

Ուղերթը 12 օր, երեխաներին զեղչ գներով:

Հանգստի լավագույն պայմանները ֆիրման երաշխավորում է:

Ինչպես նաեւ բիզնես տուր հետեւյալ երթուղիները.

1. Երեւան-Սոչի-Խարբին (Չինաստան 8 օր)
2. Երեւան-Մոսկվա-Հոնկոնգ (6 օր)
3. Երեւան-Մոսկվա-Դելի (Հնդկաստան 6 օր)
4. Երեւան-Մոսկվա-Հո Շի Մին (Վիետնամ 8 օր)

Դիմեք մեզ եւ հաջողությունը կուղեկցի ձեզ:

«Ույուտ» տուրիստական ֆիրմայի հասցեն.

Հ. Հակոբյան 2 (Մերգելյան ինստիտուտի դիմաց)
Հեռ. 27-24-50, 27-20-07

PUBLISET

«ԼՈՒՅՍ-90»

«ԼՈՒՅՍ-90» գրավատունը գրավի դիմաց վճարում է կանխիկ դրամ ամենացածր տոկոսներով, օրական 1 տոկոս:

Գրավատունը երաշխավորում է բոլոր տեսակի գործողությունների հստակություն եւ ճշգրիտ ժամանակ:

Հեռախոս: 77-79-40

Աշխատում է ամեն օր, ժամը 11-16-ը, հանգստյան օրերը կիրակի:

ԵՐԵՎԱՆ, ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼՅԱՆ 78 (ՓԱՐԻԶ ՈՍԿԵՆՈՒ ՄՈՏ. ՏՐԱՄՎԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՆԳԱՌ)

«ԿԱՊՐՈԼԻՏ» ֆիրման եւ «ԲԻՈԿՈՆՎԵՐՍԻԱ» ասոցիացիան

Ջրվեժ ավանի տպահեստից վաճառում են կենսահումուս:

Մեծածախ գնորդների համար սահմանված է 20 տոկոս զեղչ:

Վճարը ցանկացած ձեւով

Հեռախոսներ՝ 27-81-91, 58-04-26, 58-54-27, 56-83-31:

LEVONTRAVEL

ԵՐԵՎԱՆ ՍՈՖԻԱ

«ԼԵՎՈՆ ԹՐԱՎԵԼ» գործակալությունը երկուշաբթի,

մայիսի 31-ին

կազմակերպում է մարդատար ուղիղ չվերթ Երեւան-Սոֆիա երթուղով: Կազմակերպվում է նաեւ բեռների փոխադրում:

LEVONTRAVEL Հեռ. 58-28-31, 52-52-10, ք. Երեւան, Սայաթ-Նովա 10

publiSET

KILIKIA TOUR

Դուք ուզում եք այցելել Գերմանիա՞:
«ԿԻԼԻԿԻԱ-ՏՈՒՐ» ընկերությունը տալիս է այդ հնարավորությունը:
Ընդամենը 250 $ եւ 50000 ռուբլով կղատրաստվեն Ձեր ելքի փաստաթղթերը.
մինչեւ 16 տարեկան երեխաների համար **անվճար**:

KILIKIA TOUR

ԴԻՄԵՔ ՄԵԶ ԵՎ ՄԵԿ ԱՄՍԻՑ ԴՈՒՔ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅՈՒՄ ԵՔ:

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730 սենյակ
հեռ. 58-11-10, 59-43-70

PUBLISET

Լուրերի Հատ

Գրոզնիում զինված բախումներ

Մայիսի 25-ի առավոտյան Չեչնիայի մայրաքաղաք Գրոզնիի Թատերական հրապարակում ընդդիմության հանրահավաքի պահակախմբի եւ անհայտ անձանց միջեւ տեղի ունեցավ զինված ընդհարում: Ցուցարարներից երեք հոգի վիրավորվել են: Ինչպես ԻՏԱՌ-ին հաղորդեց ընդդիմության հանրահավաքի մամուլի կենտրոնի աշխատակից Ռուսլան Մարտագովը, մի քանի ժամ անց վիրավորներից մեկը վախճանվել է հիվանդանոցում: ԻՏԱՌ-ի թղթակցի հաղորդագրության համաձայն, ընդդիմադիր պատգամավորները նախագահ Ջոհար Դուդաեւի դեմ հանրահավաք են կազմակերպում Գրոզնիի հրապարակներից մեկում: ԻՏ

127 նավ բարձրացրել է Ռուսաստանի դրոշը

Մայիսի 25-ի դրությամբ Անդրեեւյան դրոշ բարձրացրած Սեւծովյան նավատորմի նավերի թիվը հասել է 127-ի: Դա կազմում է ամբողջ նավատորմի 1/3: Սեւծովյան նավատորմի մամուլի կենտրոնի տվյալներով, հիմնականում դա պահակային, ջրագրական, հրշեջ, հիվանդանոցային նավերն են: ԻՏ

Օրենսդրության թերությունները նպաստում են խարդախների բարգավաճմանը

Ռուսաստանի օրենսդրության թերությունները սողանցքներ են ստեղծում անցած գույքի հետ գործողություններ կատարող անմաքրաբարո գործիչների համար: Սանկտ Պետերբուրգի գույքի հիմնադրամի ներկայացուցիչների հաղորդագրության համաձայն, բարձր կարգի տեղացի խարդախներն առավել եւս սիրում են վաճառել միեւնույն օբյեկտը միանգամից երկու գնորդների: Սնարք

Ավիատոմսերը վալյուտայով

Ղազախստանի օդային հաղորդակցությունների գլխավոր գործակալությունը պաշտոնական հեռագրով տեղեկացրեց Ղրղզստանի օդային հաղորդակցությունների կենտրոնական գործակալությանը, որ այսուհետեւ Ղրղզստանի քաղաքացիները Ղազախստանից թռչելու համար տոմսերը կարող են գնել միայն վալյուտայով: Այդ քայլը համապատասխանում է ԱՊՀ անդամների միջեւ կնքված պայմանագրին եւ միջազգային օրենքներին, քանի որ Ղրղզստանը դուրս է եկել ռուբլու գոտուց: Սնարք

Արգենտինայում ծնվել է 6 երկվորյակ

Առաջին անգամ Արգենտինայում գրանցվել է 6 երկվորյակների ծնունդը, չորս աղջիկ եւ երկու տղա: Այժմ 480-ից 820 գրամ քաշ ունեցող փոքրիկները գտնվում են բժիշկների հսկողության տակ: 26-ամյա ուսուցչուհի Սիլվանա Լոպեսը բավարար տարավ առաջին ծննդաբերությունը: Նրա ամուսինը, 32-ամյա Սերխիոն աշխատում է որպես վաճառող Բուենոս Այրեսի արվարձաններից մեկում: Ծնողներին իրենց եկամուտներով հեշտ չի լինի պահել վեց փոքրիկներին, ուստի նրանք մամուլի միջոցով օգնության դիմեցին: Սնարք

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւաւորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՊԱԼԼԱՔՅԱՆ

ՀՀ նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան-23 Արշակունեաց 2 Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 36 000. Պատուէր 1517 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 25.5.1993